



ADMINISTRATIIV-ÕIGUSLIK AEGKIRI.

Nr. 29/30 (291/2)

30. juulil 1927 a.

VII. aastakäik

Ilmub üks kord nädalas — igal laupäeval.

Tellimise hind: aastas Mk. 1000.—
 poolaastas " 500.—
 veerandaastas " 250.—

Siseministeeriumile alluvatele asutustele ja nende ametnikkudele on tellimise hind:

aastas Mk. 800.—
 poolaastas " 400.—
 veerandaastas " 200.—

Üksik number maksab Mk. 25.—

Tellimised — järgmise kuu esimesest päevast.

Avatud k. $\frac{1}{29}$ — $\frac{1}{33}$. Toimetaja kõnetunnid k. 12—1
 Toimetus ja kontor: Tallinn, Toompea lossis. Tel. 7-24

Kuulutuste hinnad:

$\frac{1}{1}$ lehek. Mk. 4000.— || $\frac{1}{4}$ lehek. Mk. 1000.—
 $\frac{1}{2}$ " " 2000.— || $\frac{1}{8}$ " " 500.—
 $\frac{1}{3}$ " " 1350.— || $\frac{1}{16}$ " " 250.—

Tunnistuste kaotuste kuulutused Mk. 100.—
 Lehe eesküljel 75^oo, tekstis 100^oo kallim.

Aadressi muutmise 30 mk.

Address kirjade jaoks: Tallinn. Postkast nr. 338
 Jooksev arve Eesti panga Tallinna osak. nr. 543

Sisu: 1) E. Kübarsepp, Seaduste kogu XVI kõite II jagu. 2) Õppeabinõudest politseiametnikkudele.
 3) Uued teadete edasiandmise abinõud politsei teenistuses. 4) H. Tann, Eelseisvateks politsei-
 estivõistlusteks. 5) Ülemaaliste politsei spordivõistluste kava. 6) Kehaehitus ja kuritegevus. 7) Hans
 Vaev, Politseiametnikkude ümberpaigutamisest. 8) Maa rajooni konstaablite korterioludest. 9) Raha
 transporteerimisest Uhisriikides. 10) Ametlik osa. 11) Välismait. 12) Küsimusi ja kostmisi. 13) Kuu-
 lutusi.

Seaduste kogu XVI kõite II jagu.

(Kroonu vastuvaidlemata sissenõudmiste seadustik.)

E. K ü b a r s e p p, siseministri abi.

Iga riik nõuab oma kodanikkudelt temale kuuluva riigivõimu alusel avalikkude maksude näol summasid riiklikkude tarviduste jaoks. Paljud kodanikud ühel ehk teisel põhjusel ei ruttu sugugi oma kohuste täitmisega riigi vastu, nii et viimane on sunnitud viivitajate vastu sundabinõusid tarvitusele võtma. Kui kodanik oma avalikõiguslikku kohustust vabatahtlikult ei täida, võiks valitsusvõim kohtu poole pöörata, kes võlgnevat kodanikku sunnib tema kohuste täitmisele, kuna kodanikul-maksjal oleks kohtulik garantii, et temale ülekohut ei tehta nõudmistega. Nii õiglane, kui see nõue ka ei oleks, on teda tegelikult elus võimata teostada.

Valitsusasutused, kes riigivõimu teostavad, ei saa tuhandete kodanikkudega kohut käia avalikkude maksude pärast. See paraliseeriks vastavate valitsusasutuste tegevuse, samuti koormaks ka kohtuasutusi ja nõuaks liig suurt aja- viidet, kuna maksud õigel ajal sisse ei tule ja kõik eelarved segi paisatakse, kulud aga maksude sissenõudmiseks kasvaksid maksjate eneste kahjuks.

Seepärast maksab kõigis riikes avalikkude maksude, trahvide jne. sissenõudmiseks, s. o. kättesaamiseks kodanikkudelt, erandline kord, nõndanimetatud sundsissenõudmine vastuvaidlemata korras, ja mitte ainult riigi, vaid ka nende avalikõiguslikkude ühingute kasuks, kes

kohal teostavad riigivõimu (meie omavalitsusasutused).

Sunduslik sissenõudmine on neil korral pööratud kodaniku varanduse vastu; teda teostatakse tarvilisel korral füüsilise jõuga. Igas õiguslikus riigis on seepärast teatav kord maksmas, mis kaitseb kodaniku huvisid valitsuse võimude võimalikude eksisammude vastu ja pakub garantiid üleliigsete kahjude eest, mis võiksid tekkida võlgniku varanduse korraldamatul võõrandamisel maksude katmiseks.

Enne kui lähemalt vaadelda seda korda ja tema õiguslikku alust, selgitame mõne reaga, mis tuleb mõista vastuvaidlemata korras esitatud nõudmise all. Avalikõiguslike sunduslike sissenõudmiste nimetamine vastuvaidlematuteks ei tähenda, et niisuguste nõudmiste suhtes ei oleks võimalikud ja lubatavad vaieldused vastavate administratiiv-asutuste ees alluvuse korras. See nimetus on ainult oskussõnaks, mis eraldab neid nõudmisi teistest, mida teostatakse kohtuasutuste kaudu, s. o. tsiviil-vaielduse või tüli-asjade lahendamise korras. See kohtuvõimu kõrvale jätmise ja nõudmiste teostamine kohtu abita administratiivkorras ongi vastuvaidlematuse peatunnusmärk. Seepärast annab seadus selle omaduse (vastuvaidlematuse) peaaegselt niisugustele sissenõudmistele, mille olemasolu, maksu tähtaeg ja suurus on avalikud ja näilikud ja mis määrab riik, kui valitsev poliitiline ühing, oma kodanikkudelt riigivõimu teostamise võimaluse ja julge ning heaoleku otstarbel.

Sama õiguse delegeerib riik, nagu ülevalpool tähendatud, ka omavalitsusasutustele, sest nad teostavad ka riigivõimu. Kuigi seadus nimetab üldiselt riigi ja omavalitsusasutusi, ei tähenda see veel, et kõik nende nõudmised peaksid alluma vastuvaidlemata korrale. Asutusel võib raha peale hinnatavaid nõudmisi olla kodanikkude vastu, mida siiski ei saa teostada vastuvaidlemata korras. Üldiselt tuleb vastuvaidlematuteks tunnustada ametnikkude või asutuste nõudmised, kui nad esitatakse mitte omal, vaid selle poliitilise võimu nimel, mis neile seaduse järel antud. Järgneb aga samade asutuste ja ametnikkude nõudmine mingisugusest muust tavalisest juriidilisest vahekorrast, mis võib olla ka kahe eraisiku vahel (näiteks, üürileping ruumide kohta), siis ei ole seesugusel nõudmisel enam avalikõiguslikku iseloomu ja vastuvaidlematuse omadusi.

Peab tunnustama, et senini pole leitud niisugust kõike ümberhaaravat täpset definitsiooni, mis lahtaks eraõigusi avalikkudest õigustest ja mis täpselt kindlaks määraks vastuvaidlematuse mõiste. Näiteks, kui administratiiv-asutus kas seaduse, sundmääruse või kohtuotsuse järel teeb mingisuguseid talitusi eraisiku kulul, kes süüdi nende määruste või otsuste täitmata jätmises, siis võib neid kulusid sellelt isikult sisse nõuda ainult kohtuotsuse alusel, ehk olgu siis, et seadus selgel sõnal näitab, et need kulu ka täidesaatja admin. asutuse poolt hinnatakse ja sissenõutakse vastuvaidlemata korras. Kui linnapolitsei korraldab seaduse- või määrusevastalise seisukorra kõrvaldamise süüdlase kodaniku kulul: laseb lume ära vedada või jääd raiuda, mida kohustusealune ei ole teinud, siis ei saa tehtud kulu sisse nõuda administratiivkorras, vaid kohtuotsuse järel (vene senati seletus). Selle vastu on aga maapolitseil õigus juhtumisel, kui teoorjuse kohuslane teed ei ole korda seadnud, viimase kulul töö ära teha lasta, vastav tasusumma määrata ja seda ka vastuvaidlemata korras sisse nõuda (Liivimaa talurahva seadus 1860. a. § 411). Määrused riigi ja omavalitsuse maksude sissenõudmise kohta vastuvaidlemata korras ja selle juures tekkivate vaielduste lahendamine administratiivkorras on ikkagi erandline (privilegeeritud) kord, mida peab tõlgitsema ainult kitsendavas mõttes laiendamata juhtumiste peale, mis ei ole seadustes ette nähtud.

Samuti kui seadus käsib teostada vastuvaidlemata nõudmisi kohtu poole pöörata, samuti nõuab seadus, et valitsusasutused ja ametnikud (administratiivvõim), ei asuks tüli- (vaieldus-) asjade arutamisele, kui seesugune asja iseloom läbivaatamisel avalikuks tuleb, vaid paljajatele teataksid, et nad võivad kohtu poole pöörata.

Nii siis ei saa teoreetiliselt vankumata piirisid tõmmata, millal ja missugused administratiivnõudmised kuuluvad vaieldavate, millal ning missugused vastuvaidlematute hulka. Riiklikud seadusandlused käivad selles küsimuses mitmeid teid ja annavad lahkumisevaid määrusi. Antud riigis ja antud juhtumisel tuleb pöörduda vastava riigi positiivse õiguse vaatlemisele ja seal leida andmeid, millele põhjeneb ühe ehk teise nõudmise vastuvaidlematuks tunnustamine. Vaadeldes meil maksuvaid seadusi sel alal, leiame eraldi maksude suhtes eriseadustes juhtnööre, missugused

sissenõudmised kuuluvad vastuvaidlemata liiki ja kes neid sisse nõuab, üldisemal kujul aga seadustikus kroonu vastuvaidlemata sissenõudmiste kohta (Sead. kogu XVI k., 2. jagu, 1910. a. väljaanne). Seadustiku § 1. määrab: „Riigi maksud ja lõivud nõutakse sisse, vastuvaidlusi tähelepanemata jättes; ülekohtuliste ja seadusvastaste nõudmiste vastu võib kaebusi esitada ja nad kuuluvad läbivaatamisele selles korras, nagu see vastavates seadlustes ja seadustikkudes kindlaks on määratud.“ Selle §-i märkus lisab juure, et käesoleva seadustiku määrused on kohaldatavad nii riiklikkude vastuvaidlemata nõudmiste, kui ka nende asutuste (linna ja maakonna omavalitsuste jne.) asjade kohta, kellele eriseadustega õigus on antud vastuvaidlemata korras sissenõudmisi toimetada. Kõik järgmised (§ 2—373) seadustiku paragrahvid käsivad ametikohtade või asutuste poolt esitatud sissenõudmiste täidesaatja asutuse toimetuse- ja talitusviise, s. o. politsei tegevust; teist otsekohest täidesaatjat asutust sundusliku sissenõudmise juures seadustik ette ei näe peale endise kubermangu valitsuse, kes mõnedel juhtumistel oli ka korraldajaks politsei ülemusena.

„Riigi Teatajas“ nr. 177/178 — 1925. a. avaldatud politsei kujundamise seadus § 4 p. 3 näeb politsei kohustena ette „valitsuse ja omavalitsuse asutustele ja võimudele abianndmise nende peale pandud kohuste täitmise juures“ ja „riigi ja omavalitsuse kasuks vastuvaidlemata korras nõutavate võlgade, maksude ja rahatrahvide sisse-

nõudmise“. Politsei on seega ainuke tegelik maksude sissenõudja vastuvaidlemata korras, mis aga iseenesest veel küllaldaseks tunnusemärgiks ei ole, kas sissekasseeritav maks kuulub vastuvaidlemata liiki. Selle küsimuse selgitamiseks peame vaatlema juba teisi seadusi, mis käsivad asutusi, kellele õigus vastavas korras määrata maksusid, mis võiksid politsei kaudu sissenõudmisele tulla, kuid neid vabatahtlikult maksu-määraja asutuse nõudmisel ei tasuta.

Olles katsunud defineerida vastuvaidlematu sissenõudmise mõistet, vaatleme, kuidas politseis seadusepärast sissenõudmist peab toimetama. Kõigepealt huvitab küsimus, mis seisukohale asub sissenõudja politseiametnik mõnelt asutuselt saadud nõudmise suhtes, kus sundust peab tarvutama. Peab ta iga nõuet kaalumata täitma? Iga riiklik asutus ja ametnik võib ja peab ainult seadusepärasteid nõudmisi teadlikult täitma. Seepärast peab politseiametnik kõigepealt selgusele jõudma, kas nõudmine on esitatud kompetentse asutuse poolt, s. o. selle asutuse poolt, kelle võimupiirkonda kuulub maksu või trahvi määramine ja selle eest hoolitsemine, et sissenõudmine teostataks. Kui asutusele ei ole seadusega õigus antud maksu või trahvi määrata, ei või tema otsust neis asjus ka täitmisele võtta, olgugi et nõuab valitsusasutus. Teiseks võtab politseiametnik kaalumisele küsimuse, kas nõudmine ise kuulub seesuguste liiki, mida tuleb teostada vastuvaidlemata korras. (Järgneb.)

Õppeabinõudest politseiametnikkudele.

Politseiametnikkudelt nõutakse meiepäivil alalist teadmiste täiendamist niihästi meil kui ka mujal. Selleks otstarbeks pannakse meil tööme mitmesugused kursused, komandeeritakse inimesed politseikooli, korraldatakse katsed jne. On täitsa loomulik, et sarnane tendents on meil maksma hakanud. Ametnikkude arv pole suur, on isegi väiksem kui vene ajal, kusjuures aga ülesanded on tublisti kasvanud. Et ülesannetega hakkama saada, selleks on vaja hästi õpetatud ametnikkude koosseisu. Võib öelda liialdusteta, et politseiametnikkude teenistus terves maailmas elab praegu katsete, õppimiste, kursuste ja politseikoo-

lide tähe all, seega meie kord pole mingi erand.

Väga tähtsaks küsimuseks on muidugi õppeabinõud. Nagu näitab tegelik elu, ei leita paremaid teid ja abinõusid ametnikkude kutsehariduse tõstmiseks alati roheline laua taga. Elu ise annab näpunäiteid, mis on vaja teha, mis suunas liikuda, missuguseid abinõusid tarvitusele võtta. Igal õpetamisel peab olema kehtev väärtus. Õpetaja ei seisa kahtlemata nõuete kõrgusel, kes aastast aastasse õpetab ühe ja sama meetodi alusel, kasutab muutumatult aastate jooksul sama-suguseid abinõusid ja võtab tarvitusele mõnesuguse uuenduse ainult n. öelda

välise surve all, seetõttu, et teisiti enam kuidagi läbi ei saa. Kes tahab teisi õpetada, peab kõigepealt ise vahetpidamata õppima ja selles õppimises seisab esiplaanil kahtlemata uute teede otsimine selleks, et kergendada õpilastele õppimist, käsitatavat ainet neile teha huvitavaks, õpetada nii, et sellest tulu oleks kuulajatele pikemaks ajaks. Iga õpetaja peab omalt poolt katsuma jõuda õppeabinõude ja õpetamisviisi uuendamise ja värskendamise abil selleni, et õpilased ei õpiks ainult katsete heaks sooritamiseks, vaid selleks, et tõesti teenistuse jaoks midagi juure õppida. Sellest võime järeldada, et õpilased ise mõjuvad teataval määral õpetaja peale, vähemalt õppeabinõude ja -viisi mõttes.

Meie olud on praegu niisugused, et sunnivad politseikoolis läbi võtma võrdlemisi väga lühikese aja jooksul laiaulatusliku programmi. Ja siin ei ole arvatavasti nii pea ette näha korra muutmist. Niisuguse olukorra halb külg aga seisab selles, et õpilased peavad lühikese aja jooksul palju õppima, mistõttu kõigepealt ülevaade kannatab. Kui aga puudub ülevaade, siis ununeb õpitud aine väga kergesti. Seepärast ongi välismail tekkinud mõte ülevaatlikkude tabelite ja mudelite abil kergendada politseiametnikkude õppimist, andes ühtlasi selge ülevaate käsitatava aine kohta, mis jääb meele ja alati aitab värskendada teadmisi. Sellele mõttele viivad puhtteoreetilised kaalutlemised ning aitavad tunduvalt kaasa ainete äraõppimiseks ja ühe ja teise aine kindlaks meelespidamiseks (v. politsei major Demoll: „Lehrmittel bei der Polizeischule“).

Käesoleval aastal ilmunud hrade Metsa ja Liidi käsiraamatutest leiame mõne tabeli, mis eeskujulikult näitavad sarnaste tabelite praktilist tähtsust ja mis võiksid olla eeskujuks üldse kõnesolevate tabelite kokkuseadmisel. Politseikooli direktor E. Mets toob omas käsiraamatus („Administratiiv- ja finants-teaduste õpperaamat“) lhk. 102 „riigi ja omavalitsuste teenijate ning nende perekondade pensioni ja toetusraha määrade tabeli“, millesse surutud, võin öelda, terve pensioniseaduse tuum. Tabeli andmed jäävad kergesti meele ja tabel aitab kaasa pensioni ja toetusrahade suuruse kindlaksmääramisele õige rutuliselt. Politseiinspektori A. Liidi raamatus („Kuritegude jälgimine“) leiame lhk. 178 ja lhk. 245 tabelleid, mis käivad: esimene teadetekogumise kohta „pimedal juhtu-

musel“ ja teine tulikahjude põhjuste selgitamise kohta. Olgugi, et sarnaste tabelite kokkuseadmine väga raske pole, tuleb siiski märkida, et nende ridade kirjutaja teada hra Liidi skeem esimene sellesarnane üldse on. Kui lihtsaks teevad need tabelid jälgimistaktika! Pealegi jäävad tabelid kergesti meele; neid võib suurendada ja nende abil peab ametnik tahtes-tahtmata loogiliselt mõtlema ja ei saa jätta silmapaari vahele üht või teist asjaolu, mis võib viia kuriteo selgitamisele ja süüaluse avalikuks tegemisele.

Suurel Berliini politseinäitusel näidati muuseas abinõusid näitlikuks õpetamiseks. Need abinõud jagunevad kolme liiki: õpetamisele määratud mudelid, tabelid ja pildid. Mudelite seas äratasid erilist tähelepanu liivakastid, millesse olid asetatud majakesed, trammid ja teised liikumisabinõud mänguriistade näol ja mis kokkuvõetult kujutasid üksikuid mitme linna osasid ning näitasid, kuidas politsei peab tegutsema suuremate ülesannete läbiviimisel (näit. mässu korral); kuhu tuleb asetada ratsapolitsei osasid, kus peavad liikuma soomusautod, kus seisma reservid, missuguseid tänavaid mööda liikuda, missugused hooned tuleb esimeses järjekorras politsei alla võtta jne. jne. Mudelid olid väga näitlikud ning politsei taktika õpetamiseks tänavlahingutes ei saa nõuda parimaid abinõusid. Seejuures ei ole niisuguste mudelite sisseadmine sugugi kulukas: peaaegu kõik võivad õpilased ise valmistada: pappmajakesed, papp-puurid, pappsõiduriistad, pappinimesed jne.

Samuti ei nõua suuri kulusid näitlikkude tabelite ja piltide valmistamine. Tabelid annavad, nagu juba tähendatud, õpilastele hea ülevaate, neis märgitud andmed jäävad kergesti meele. Tabelite hea külg seisab veel selles, mida tihti peale unustatakse või millele õigemini ei pöörata tarvilist tähelepanu, et neisse võib mahutada andmeid mitmelt alalt või ühelt alalt, millel iseenesest puudub ülevaatlikkus. Nii võib, näiteks, tabeli abil selgitada seadusi: võtame kas või seaduste esitamise, nende maksmapanemise, rahvahääletamise jne. korra. Suur tabel annab selle kohta selge pildi ja — mis peasi — tabeli andmed jäävad kergesti meele.

Muidugi seisab niisuguste tabelite halb külg selles, et neisse võib mahutada ainult n. öelda seaduse põhimõtteid, üksikasjadéle seal harilikult ruumi ei ole. Kuid lõpuks võib see kujuneda õpilastele isegi

rohkem kasuks kui kahjuks. Vastavate seaduste määruste ja paragrahvide tuupimisega kaob kergesti ülevaade: on küll teada n. öelda masina üksikud rattad ja rattakesed, kuid masina üldine konstruktsioon jääb silmade vahele. Seetõttu on väga hea — muidugi tarviliste tabelite olemasolu korral — aegajalt teha vaheaeg seaduste üksikasjalisele õppimisele ning tabelite abil näidata üldist konstruktsiooni, seaduse põhihooni. On iseenesest arusaadav, et niisugune meetod ei kõlba ülikoolile ja teistele sarnastele õppeasutustele, kuid politseikool, näiteks, on asutus, kus peetakse silmas kõigepealt praktilist teenistust, praktilisi teadmisi ja kus teadmiste täiendamine seetõttu peab sündima kõige praktilisemate abinõude abil. Seejuures ei tohi unustada, et kooliskäijad on harilikult vanemad inimesed, s. o. isikud, kes puhtõppimise eest on juba väljas ja kellele seepärast sünnitab raskusi mehhaaniline õppimine. Just neile on näitlik õpetamine tabelite, mudelite ja piltide abil väga tähtis ning tagajärjerikas.

Lõpuks peab ütleva, et ainult tabelite valmistamisega ja nende abil õpetamisega pole kaugeltki veel kõik tehtud, mis teha võib. Saksamaal on hakatud viimasel ajal, nagu tähendab politsei maa- ja demoll ülalnimetatud kirjatükis, tabelitest tegema ülesvõtteid ning viimased antakse õpilastele, kes neid võivad

kasutada niihästi koolis õppimisel kui ka hiljem kodusel teel teadmiste täiendamisel ja värskendamisel. Just teadmiste värskendamisel kodus on sarnastel ülesvõtetel määratu suur tähtsus. Üksikasjad võivad ununeda, kuid kui kord jälle vaadelda tabelit, meele tuletada, mis on ühenduses ühe või teise tabelis märgitud asjaoluga, võib suurema vaevata meeletuletada õpitud üksikasju. Peaasi aga on, et ülevaade ei unune. Tegelik elu näitab — seda olevat tõendanud mitmed kursused politseikoolides Saksamaal —, et isegi õpetaja selgitused ühe või teise asja kohta meele tulevad, kui vaadelda tabelit, mille najal selgitati üks või teine küsimus. Kõige parem oleks muidugi veel, kui nende päevapidistamise teel saadud tabelite ja mudelite pilte mahutada albumisse, kust nad ei kao ja kuhu neid võib mahutada süstemaatilises korras. Sarnaste albumite sisseseadmine aga ei ole, vähemalt meil, vist küll läbiviidav. Tehnilisi raskusi, muidugi mõista mingisuguseid ei ole, raskus seisab rahas. Sarnaste albumite korraldamine läheb võrdlemisi kalliks maksma: tarvitajate arv pole suur, mistõttu eksemplari hind tõuseb kõrgeks. Riigikulul valmistamisele ei saa ka lootust panna, kuna riigi sissetulekud on piiratud ja lubavad väljaminekuid teha ainult kõige hädatarvilisemate kulude kattteks.

R. St.

Uued teadete edasiandmise abinõud politseiteenistuses.

„Draht und Aether“ oli ühe osakonna pealkirjaks suurel 1926. a. Berliini politseinäitusel. Selles osakonnas näidati publikule, missugused tehnilised abinõud on praegusaja politsei kasutada teadete edasiandmisel. Kiire teadete edasiandmine on üheks peatingimuseks modern politsei, eriti kriminaalpolitsei edurikkale tegevusele. Nagu politsei üldse peab katsuma kasutada uuendusi tehnika alal, et mitte maha jääda kuritegijatest, vaid neist võimaluse korral ette jõuda, nii peab tema erilist tähelepanu pöörama tehnilistele uuendustele teadete edasiandmise alal. Nagu side sõjaväes on tähtsaimaks teguriks võitluses, nii ei saa ka politsei võita igapäevaseid lahinguid hästi korraldatud ja kõigepealt kiiresti tegutseva sideta. Meie aja kiired liikumisabinõud — raudtee, auto, mootorratas, lennuk —

lubavad kuritegijatel õige ruttu liikuda ühest kohast teise: täna panna toime kuritegu ühes linnas ja homme, lahkudes kohe sellest linnast, iuba viibida teise riigi piirides. See olukord sunnib politseid, kellel igakord ei ole võimalust nii kiiresti liikuda ja eriliselt kuritegija tagajamist jätkata võõra riigi maa-alal, täiendama alatasa teadete edasiandmise tehnikat: traadita telegraaf ja telefon võivad igasuguse liikumiskiiruse. Seetõttu on ka arusaadav, et suurte linnade politseid katsuvad kõigest jõust suurtele kuludele vaatamata, täiendada teadete edasiandmise aparate. Sellega on ka seletatav, et suur Berliini näitus pühendas tähtsa osa ja palju ruumi politsei teadete edasiandmisele meie päivil.

Saksamaal on asi praegu nii korraldatud, et kõigis neis linnades, kus asub

kas osariigi valitsus või vastava osariigi politsei keskvalitsus, või mõlemad koos, on olemas politsei raadiojaam; peajaam asub muidugi Berliinis. Viimase sisseade oleval eeskujulik ja on korraldatud tehnika viimaste saavutuste kohaselt. Keskjaam asub politseipresiidiumis Aleksandri platsil. Saksa politsei on hakanud viimasel ajal pöörama erilist tähelepanu ka piltide edasiandmisele traadi ja traadita teel. Kuigi mõni politseivalitsus selles mõttes on Berliinist kaugemale ette jõudnud, nagu, näiteks, New-Yorgi, katsutakse sakslaste pealinna politseis teha nii palju kui võimalik ka tähendatud suunas; suureks takistuseks oleval aga raha puudus, sest vastavad aparaadid on õige kallihinnalised ja süsteem on veel õige komplitseeritud. Pilditelegraafi alal leiame Berliini politseipresiidiumis liht Lorenz-Korni süsteemilise, selle kõrval ka juba Telefunkon - Karolus süsteemilise aparaadi.

Suure tähtsusega on muidugi ka lihttelegraaf ja -telefon. Mis teeks meieaja politsei telefonita ja telegraafita? Seejuures tuleb aga meele pidada, et meil on telefonidest — sellest kõige tarvilisemast politseile ühendusabinõust — veel suur puudus. Kuigi linnades on asi enam-vähem korras, on meie olud maal ses suhtes halvad: maa konstaablitel puuduvad telefonid sageli üldse, kui nad olemas on, kannavad kulusid ametnikud ise. Tihti asub konstaabel vallamaja või mõne teise asutuse või eraisiku korteri või ettevõtte läheduses, nii et ametnikku saab välja kutsuda nende asutuste ja isikute kaudu, see aga pole soovitatav, seda enam et politseiametnik peab tihti telefoniteel asju ajama, mis oma iseloomult salajased ja mis ei ole määratud — vähemalt esialgu — kõrvalistele isikutele kuulamiseks. Välismaail on lugu enamalt jaolt hoopis teine: seal mõeldakse isegi raadioühenduse loomisele maapolitsei ametnikkudega.

Kuna Saksamaal politsei raadiojaamad on määratud peaaesjalikult ühendustele kaugema maa peale (väljaarvatud erilised juhtumised ja erilised olukorrad, näiteks, mässu tekkimise korral) peavad telefon ja osalt ka telegraaf ühendust andma ühe linna politseiasutuste vahel. Iga suurema linna politseil on oma telefonikeskjaam, mis jällegi asjaajamist arusaadavalt tunduvalt hõlbustab ning tõsistel juhtumistel (streik, mäss) lubab politseil tegutseda rippumatult üldisest telefonivõrgust. Praegu võib Saksamaal märgata püüet

telefoni automatiseerida: see käib nii hästi harilikku telefoni keskjaamade kui ka eriliste jaamade kohta. Muuseas sammub politsei selles suunas kõige ees. Berliini riiklik politsei on oma telefonivõrku juba peaaegu täieliselt suutnud automatiseerida; kuid automaat-keskjaamu leiame ka teiste saksa linnade politseiasutuste juures. Silma torkab see asjaolu, et politsei pole valinud ühtlast süsteemi üle terve riigi automaatjaamade sisseadmisel. Berliini politseinäitusel võis näha õige mitmet süsteemi automaatjaamu, kusjuures iga süsteem juba teatud kogusil politseiüksuses.

Berliini politseil on edasi oma morsevõrk, mis hästi korraldatud. Teadete edasiandmise abinõude käsitlemisel ei saa unustada ka teadeteaparaati, mis alles hiljuti leiti ja mida kasutama hakati mõne aasta eest. Sarnase aparaadi abil, mis seisab iga käidavama tänava tähtsama kordniku postikoha läheduses (vähemalt Berliinis), on postikordnikul alati võimalus välja kutsuda jaoskonda, kui, näiteks, vaja abi; samuti võib jaoskond alati astuda ühendusse vastava posti kordnikuga, mis väga tähtis kuritegijate tagajätmisel ehk nende töö pealt tabamisel. Aparaate seatakse üles ka eraisikute korterites ja ärruimides; sisseade on küll võrdlemisi kulukas ja teda kõigile soovijatele muidugi mõista ei anta.

Et saksa politsei püüab jõudu mööda kaasa sammuda ajaga ja ära kasutada kõik, mida pakub tehnika (ja mis väärtuslik politseile, näitab erilise keskkohta sisseadmine (n. nim. „Versuchsstelle für das technische Nachrichtenwesen der Polizei“), mille ülesandeks on jälgida uusi leidusi teadete edasiandmise alal. Keskkohta kasutada on paljud aparaadid ja sisseaded, mis võimaldavad laialiste katsete tegemise uute leidustega. Peasi on ju iga leiduse juures: kas kõlbab ta politseile üldse, kas ta on praktiline ja kas teda maksab osta.

On iseenesest arusaadav, et sarnase komplitseeritud teadete edasiandmise organisatsiooni teenistuses peavad seisma hästi ettevalmistatud politseinikud, kellel on tarviline tehniline üldharidus. Personaali ettevalmistamisele ja teadmiste alalisele täiendamisele on määratud eriline kool, mis asub Berliinis („Nachrichtenschule“). Kooli õppejõududeks on tuntud eriteadlased ja sinna saadetakse neid ametnikke, kel on olemas vastav eelharidus, kes tunnevad asja vastu huvi, kes avaldavad soovi kooli astumiseks ja sel-

lega sideteenistusse astumiseks ning kelle kohta võib arvata, et nad on kõlblikud raskele teenistusele, mis ei nõua ainult teadmisi ja teadmiste vahetpidamatu täiendamist, vaid mis nõuab ka tervet ergukava, palju energiat ja enastsalgavat tööd. Käiakse ka sellel alal

põhimõtte järgi, mida avaldas Preisi siseminister politseinäituse puhul Berliinis: politsei ei tahagi olla valmis omas töös ja ettevalmistuses, politsei tahab alati töötada edasi oma arenemise ja täiendamise kallal.

Eelseisvateks politseiesivõistlusteks.

Abikomissar H. Tann.

Käesoleval aastal 26., 27. ja 28. aug. kohtavad liidu korraldusel politseisportlased üle riigi esmakordselt pealinna staadionil, et võistluses proovida omi jõude. See on kaugeleulatav sündmus. Et esivõistlusi paremini läbi viia ja provintsi kaasa tõmmata, korraldati Eesti politsei kehakasvatuseorganisatsioonide liidu ettepanekul politseikooli juures politseiistruktoritele 4.—18. juulini kordamis- ja täienduskursus. Kordamis- ja täienduskursuse ülesanne oli kehalise kasvatusel alal ettevalmistatud tööjõude politseiperre laiali saata. Kursustel võeti läbi teoreetiliselt ja praktiliselt järgmised ained: enesekaitse, poks, ujumine, võimlemine, kergejõustik, mängud ja massisaash. Kursustest võtsid osa ja kuulasid läbi: Julius Tiisfeldt, Alfred Tearu, Joh. Villo, Herbert Laurits, Martin Taadler, Adolf Jürgenthal, Joh. Jeesaar, Arnold Plink, Hans Rüütel, Karl Türk, Joh. Matt, Artur Pärn ja Ed. Joost.

Politsei kehakasvatus liikumises on praegu käimas uue suuna võtmine ja kehalikultuuri süvendamine. Minnes välja sellest, püüab Eesti politsei kehakasvatuseorganisatsioonide liit oma jõu koondata üldistele korraldustele, olude loomiseks massilistele spordiavaldustele, nende ellukutsumiseks ja juhtimiseks. Laiema politseimassi virgutamiseks sportlikule tööle on ellu kutsutud kehakasvatusekursused. Kursuste lõpetajaile on tehtud kohuseks kehakasvatuseorganisatsioonide instrueerimine, nende tasapinna tõstmine, ja ka uute organisatsioonide loomine.

Mis puutub ettevalmistusse politseivõistlustele, siis tuleks instruktorite läbi ettevalmistusi suuremas määras. Kergejõustikus annab ennast valusalt tunda osavõtjate nappus võistlustel. Meil on arenenud sarnane väheldane ekstraklass sportlasi, kes järjekindlalt kõik esikohad oma alla võtab ja noortele ligipääsu auhindadele äärmiselt raskeks teeb. Selle nähtuse kõrvaldamiseks on politsei liit ot-

sustanud alates 1928. a. võistlejaid kõikidel aladel klassidesse jaotada. Käesoleval aastal on see korraldus tehnilistel põhjustel läbi viimata. Suurvõistlused on kaaluvamaks teguriks spordi õitseviimiseks, kõige odavam ja hõlpsam tee masside köitmiseks spordi ideele. Kõik oleneb igatahes võistluste korraldamise oskusest ja asjasse rakendatavast energiast.

Võistlusalade kohta oleks järgmist öelda: 3000 mtr. käigu juures rakmetes, tuleb viimaste all mõista politseivorm: frentsh, püksid, müts, poolsaapad, vöörihm, revolver tohul 15 padruniga ja tääk. Kolmikvõistlusel rakmetes, tuleb rakmete all mõista eelloeteldud esemed, millele lisaks vintpüss 30 padruniga padrunitaskus. Samad rakmed on nõuetavad maantesõidul jalgrattal. Jalgrattavõistlustel võib tarvitada igasugu süsteemilisi, väljaarvatud võidusõidu jalgrattad.

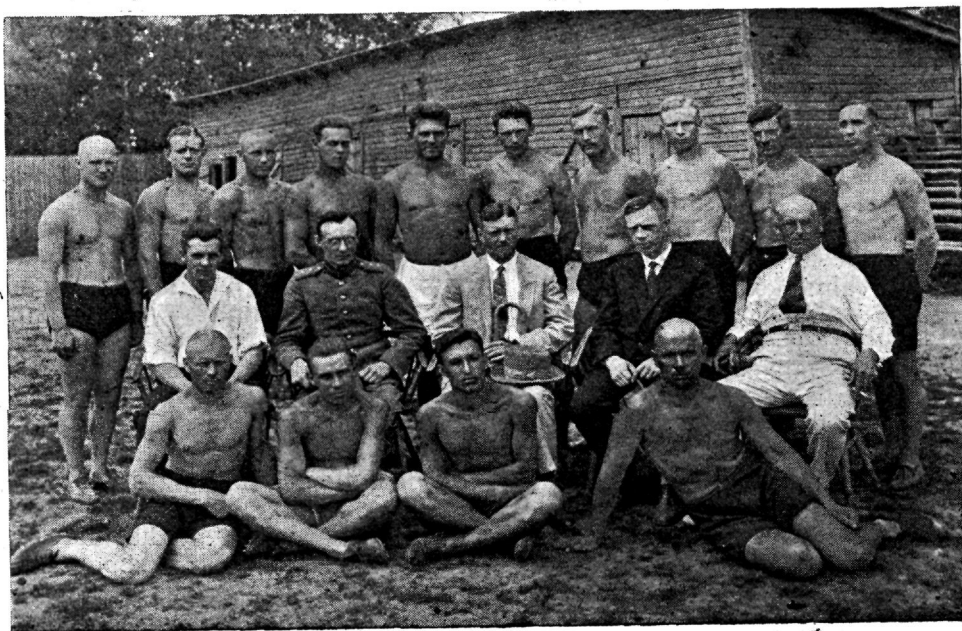
Kriminaal- ja poliitilisepolitsei ametnikud, kes eeltähendatud võistlusaladel kaasa tegutseda soovivad, võivad tarvitada kohtadelt enese kehaehitusele vastavaid välispolitsei vormiriideid, pole see võimalik, võib saada tähendatud vormiriideid võistluste ajaks Tallinnas liidult.

Rattasport on suure praktilise tähtsusega politseiteenistuses. Mujal maades on jalgrattasport populaarseim ja enamharrastatud spordiharu, kuna meil tema seisukord nõrk. Sõiduteedes seisab meil jalgrattasporti tugevam pidur. Politsei peaks kinkima jalgrattasportile suurema tähelepanu, kuna jalgrataspolitseile maal on suure praktilise tähtsusega liikumisvahendiks. Politseis tuleks korraldada võistlusi 1, 3, 5, 10 ja 25 km. peale. Pearõhku pöörata rännaksõidule, murdmaasõidule, mis kohati isegi ratta kandmist ja jooksu ette näeb ja lõpuks stafettsõitu. Praegu on just kohasem moment jalgrattasporti korraldamisele asuda.

Kõievedu toimetatakse üksikult mees

mehe vastu ehk meeskondade vahel, igas meeskonnas 8 meest. Kõievedu näeb ette kolm kaalu. Meil sellega arvestada ei tule. Esineb alati üks kaal ja nimelt raske. Kõis olgu nõnda pikk, et temast jätkuiks 3,50 tsm. veovaheks, 1,20 tsm. igale vedajale ja 3,50 tsm. kummagist otsast järeleandmiseks. Tema jämedus olgu vähemalt 10 tsm. ja temas ei tohi olla sõlmi ja muid käepidemeid. Kõie keskkohal olgu keskmärk ja 1,75 tsm. mõlemal pool teda kõrvalmärgid. Maha peab märkima keskjoone ja 1,75 tsm. peale kummagile poole ühesihilised

konna vedu väärtusetuks tunnistada ja võitu veos vastase meeskonna omaks tunnistada, või eksinud meeskonda võistlusest kõrvaldada. Vedu on võidetud, kui meeskond oma vastase meeskonna poole kõrvalmärgi omapoolsest kõrvaljoonest üle tõmbab, või kui mõni vastasest mingisuguse jalaosaga maad puudutab teisel pool keskjoont. Ükski võistleja ei tohi ei jallega ega muul viisil enne veo algust ega veo ajal maha auku teha. Meeskond tunnistatakse võitjaks alles pärast kaht võidetud vedu kolmest. Ei ole lubatud jalanõu põhjas mingisugu-



II politsei täiendus- ja kordamis kehakasvatuse kursus.

kõrvaljooned. Weo algul olgu kõis sirgu tõmmatud, et keskmärk seisaks keskjoone kohal ja vedajad väljaspool kõrvaljoont. Veo kestel ei tohi tagumised ankurmehed milgil tingimisel köit siduda või mässida ega ka meelega kätega maad puutada. Kõievõistluste juures on kohtunik ja kaks valvurit, kelle kohuseks on seda pidada silmas, et tähendatud määrused täidetakse. Kohtunik annab käsusõnaga märku veo alguseks, peab keskmärki ja kõrvaljooni silmas ja annab vilega igast kõieveo tagajärjest teada. Valvurite ülesandeks on panna tähele, et kummagi meeskonna vedajad meelega muul viisil maad ei puudutaks, kui ainult jallega. Kohtunikul on õigus oma arvamise järele määrust rikkunud mees-

seid erivarustusi, nagu tikke, platesid, naelu, tihvte, kummipõhju, õõnsusi või kühmi, käed olgu puhtad, tihke aineta ja paljad.

Kergejõustiku alal tuleks suurt rõhku panna teatejooksudele. Jooksjate klassi loomiseks on tarvis palju teatejookse korraldada. Teatejooks on peale tähtsuse kasvatada jooksjaid, ka suurelt huvitav publikule. Teatejooksu võib mahutada hulga jooksjaid, vanemaid ja nooremait, võistlusmoment kujuneb ikka väga teravaks, rahuldab ka kõige nõudlikuma ses suhtes. Peatudes teatejooksu treeningu juures, peab tähendama, et teatevahetus peab sündima 20 meetri pikkusel maalal. Ideaalne vahetus on, kui teate ülevõtmine sünnib momendil, mil vastu-

võtja jooksu kiirus on võrdseks tõusnud teateandja omaga. Kui meeskonna järjestus on kindlaks määratud, tuleb iga räv harjutada. Kokku tuleb leppida, et üleandja teadet vasakus käes kannab ja suskab selle vastuvõtjale paremasse pihku.

Möödetakse välja 20 meetriline maa ja 6 meetrit enne seda pannakse maha nähtav märk. Teateandja algab 50—60 mtr. kauguselt kiiruses kasvavat jooksu. Vastuvõtja kontsentreerib terve tähelepanu momendile, mil teateandja 6-meetrilisele märgile jõuab. Sel hetkel võtab ta kor-

raliku stardi ja hoidub, et teateandja liiga vara teda kinni ei püüaks, kuna teateandja omalt poolt kõik peab välja panema, et mitte ainult teadet vastuvõtjale edasi anda, vaid ka temast mööda minna. Vastuvõtja põidla ja sõrmede vahele paneb teateandja teatekepi, kuid ainult altpoolt. Kohe tuleb vastuvõtjal kepp vasakusse kätte üle viia.

Loodame, et kehaline kasvatus Eesti politseis, tänu kestvale tööle, sihile viib ja isegi mõnda politseiametnikku 1928. a. Amsterdamis olümpia mängud loorberitega kroonivad.

Ülemaaliste politsei spordivõistluste kava.

26., 27. ja 28. augustil s. a. korraldab politsei kehakasvatusorganisatsioonide liit Tallinnas, staadionil, ülemaalsed politsei kergejõustiku-, laske- ja jalgrattavõistlused hinnaliste auhindade peale. Neist võistlustest võivad võtta osa kõik politseiametnikud.

Võistluste kavas on: 100, 200, 400, 800, 1500, 5000 ja 10.000 mtr. jooks, 4×100, 5×200, 800—400—200—200 mtr. teatejooks, 3000 mtr. käik vormis ja täies rakmes, kolmikvõistlus vormis ja täies rakmes (100 mtr. jooks, kaugushüpe ja granaat), kaugus-, kõrgus- ja kolmikhüpe, kuultõuke tug. käega raskus 7,257 (klg., granaat tug. käega varrega raskus 800 gr., ketase ja raskusheite raskus 12½ klg., kõievedu meeskondade vahel à 8 meest meeskonnas, 5 ja 25 klm. jalgrattasõit velodroomil, 20 klm. jalgrattasõit maanteel vormis ja täies rakmes, laskmine Saksa vintpüssidest 150 mtr. kaugusse 12 ringilisse märki püsti, põlvelt ja lamades, igast asendist à 5 lasku, revolvrimest kal. 7,65 — 25 mtr. kaugusse ringmärki püstolitele püsti, vabalt käelt 15 lasku, montekristodest, kal. mitte üle 6 mm. — 25 mtr. kaugusse püsti, vabalt käelt 15 lasku.

Laskureid võivad saata võistlustele politsei peaval., politseikool, prefektuurid, iseseisvad abiprefektuurid, raudteepolitsei, kriminaal- ja poliitilise politsei üksused igalt kuni 3 meest, kes laske-eelvõistlustel eelnimetatud tingimustel kohtadel osutusid parimaiks laskureiks ja kelle lasketagajärjed vastavad vähe-

malt järgmistele nõuetele: püssidest — 15 lasku mitte vähem kui 130 punkti, revolvrimest — 15 lasku mitte vähem kui 70 punkti, montekristodest — 15 lasku mitte vähem kui 75 punkti. Selleks tuleks kohtadel korraldada eelvõistlused, millest liit lahkelt palub teatada endale, et võimalik oleks tarviduse korral saata oma esitaja. Padrunikulud, mis tekivad laske eel- ja esivõistluse läbiviimiseks jäävad võistlejate kanda.

Ühtlasi teatab liit, kui kohtadel ei ole võimalik saada padruneid ja märklehti soodsa hinnaga, võib neid tellida liidu kaudu järgmiste hindadega: montekristo padruneid (keskm. suurus) à 200 mk. sada, revolvri kal. 7,65 — à 540 mk. sada, märklehti püssidele à 15 mk., revolvritele à 3 mk. ja montekristodele à 1 mk. tükk. Püssipadruneid saamiseks juhib liit tähelepanu politseidirektori ringkirjale nr. 2274-m 2. IV. 27. Padruneid palub liit tellida linnades prefektide ja maakonnas politseikomissaride kaudu, et hoiduda padruneid väikeste osade kaupa saatmisest.

Kergejõustikus ja teistel aladel normid seatud ei ole. Nendele aladele võib saata iga iseseisev üksus piiramata arvul paremaid mehi, kes eelvõistlustel paremaid tagajärgi näidanud.

Sõidu- ja ülespidamise-kulud jäävad osavõtjate kanda. Korter politseikooli juures prii.

Esivõistlustele ülesandmise tähtjaks on määratud 15. august s. a. Selleks ajaks olgu viidud läbi eelvõistlused kohtadel.

Kehaehitus ja kuritegevus.

Harilikult ollakse arvamisel, et kuritegijat võib ära tunda juba tema välimuse, s. o. näojoonte ja kehaehituse järgi, et kuritegija, teiste sõnadega selles mõttes eraldub harilikkudest inimestest. Ja nii mitmegi kodaniku suust võib kuulda, kui tuleb teha tegemist kuritegijaga, kas tunnistajana kohtus või mõnel muul viisil, et see inimene ei sarnane sugugi kuritegijale, ta näeb ju nii välja nagu kõik teisedki. Arvatakse, et kuritegija näos peab peegelduma tema „must hing“. Sarnane vaade on päris loomulik ja seda aitavad kinnitada ning süvendada veel kõiksugused kahtlase väärtusega kriminaalromaanid ja kinofilmid; eriliselt muidugi viimased, kus kuritegijad erandita esinevad põlastust ja kartust äratavate näojoontega inimestena.

Peab aga ütleva, et sarnane vaade põhjeneb rohkem tundmusele kui teadusele, kuigi kuritegijate peres juhtub vast rohkem kõiksuguseid kehalisi defekte kui normaalnimeste seas. Paarkümmend aastat tagasi olid isegi paljud teadlased arvamisel, et n. nim. sündinud kuritegijad võib ära tunda kõiksugustest välistest *tundemärkidest*. *Niisugusel seisukohal* asuvad näit., Lombroso, Kurella, Mano, Sernoff ja teised. Eriti olevat tähendatud uurijate arvamise järgi võimalik pealuu konstruktsiooni järgi otsustada, kas inimene on sündinud kuritegija või mitte. Madal otsaesine, mõnede hammaste eriline suurus, lõualuu konstruktsioon jne. olevat isikute tundemärgiks, kes kalduvad kuritegevusele. On isegi veel kaugemale mindud. Lombroso, kuulsu itaalia õpetlase, arvamise järgi eraldub mõrtsuka pealuu varga omast jne. Meie aja teadlased, kes on uurinud põhjalikult Lombroso ja tema õpilaste uurimiste tulemusi, asuvad seisukohale, et siiski ei ole võimalik järeldada pealuu ja üldse kehaehituse erilisest konstruktsioonist, kas keegi on kuritegija, kaldub kuritegevusele või mitte. Tõsiasiana jääb lõpude-lõpuks püsima ainult see, et psüühiliselt ebanormaalsete inimeste juures leidub rohkem kehalisi defekte kui täitsa tervete isikute seas ja et kuritegijate peres leidub psüühiliselt defektseid inimesi rohkem protsentuaalselt võetud, kui teiste isikute seas.

Raskemaid parandamatuid kehalisi vigastusi leidub kuritegijate seas üldse õige harva, nagu näiteks, tõmpjalgu ehk sün-

dimisest pärit puusa nikastusi. See on ka arusaadav, sest sarnased puudused takistavad kuritegijate tegevust, kus peab alati valmis olema kiireks tegutsemiseks, põgenemiseks, ronimiseks, hüppamiseks, jooksmiseks jne. Üldistatult võib öelda et vägistajate, kiskujate ja teiste sarnaste kuritegijate ja seaduse vastu eksijate seas leidub harilikult palju inimesi tugeva kehaehitusega; praktika näitab, et peaaegu kõik isikud, kes kalduvad vägivaldsetele tegudele, on n. ütelda jõumehed. Sarnased inimesed saavad kergesti vihaseks ja on üldse äkilise iseloomuga: on küllalt tühisest põhjusest, et alata tüli ja kaklemist. On iseenesest arusaadav, et niisuguste inimestega on raske ümber käia ka vangimajades, nemad on vangimajade administratsioonile raskeks nuhtluseks. Sellesse liiki kuuluvad kuritegijad (vägistajad jne.) on harilikult parandamatud, igatahes ei olevat nende parandamisest ja kasvatamisest tegelikult palju välja tulnud.

Edasi on tähele pandud, et laste vägistajate seas domineerivad inimesed, kelle kehaosad üksteisega sugugi ei harmoneeri. Võrreldes keha paksusega on niisuguste kuritegijate rinnalaius kaugelt alla normi, näojooned on ebaharmonilised, nina harilikult väga suur, lõuaots selle vastu lühikene, silmad pole ühesuurused jne. Iseloomustav neile kuritegijatele on see, et nende tahtejõud ja hingeelu on arenematu, lapselik, samuti nagu nende seksuaaltunded, mis neid viivad kuritegude toimepanemisele. Sarnaste kurikalduvustega isikute parandamine on osutumud võimatuks. Nende hinge- ja vaimuelu iseäraldused on tingitud vähemalt osaliselt vanemate füüsilistest ja psüühilistest puudustest. Sama tuleb ütelda ka homoseksuaalsete kalduvustega inimeste kohta niivõrd, kui võrd see homoseksuaalsus pole kunstlik, s. o. täie teadmise ja tahtmisega omandatud hariliku seksuaalalust tüdimuse tagajärjel. Nende isikute juures on pandud tähele, et nende õlgade ja puusade võrdlev laius ei vasta normaalnimeste vastavatele mõõtudele; kuna hariliku mehe puusade laius on umbes 80% õlalaiusest (naiste juures on see vahetõrde 90%), on see arv teine homoseksuaalsete kalduvustega inimeste juures. Samuti ei ole nende juures vahetõrde jalgade pikkuse ja keha pikkuse vahel harilik,

Kuid nagu juba alguses tähendatud, ei saa võtta üldiseks reegliks, et kuritegijate kehaehitus on teistsugune kui normaal-inimestel. Võib isegi öelda, et välja arvatud mõned eriliigid, milledest oli jutt eelpool, harilikult ei paista kuritegija oma kehaehituse poolest sugugi silma teiste seas, isegi siis kui temal tähtsad psüühilised defektid, mis teda ikka uuesti ja uuesti ajavad kuritegude toimepanemisele. Patoloogiline valetaja, kes väliselt kuidagi ei erine harilikkudest kodanikkudest, muutub tihti kavalaks ja osavaks kelmiks ning petiseks — kuid siiski ei pane publik seda tähele; aru saadakse sellest, kellega oli tegemist, harilikult ikka liig hilja, s. o. siis, kui juba materiaalselt kahju saadud. Väga tihti imestatakse niisuguse kuritegija kavaluse ja osavuse üle, seejuures aga ei panda tähele, et kelmid kõnelevad ja tegutsevad silmapilgu mõju all, jutustavad seda, mis neil tuleb parajasti pähe ja räägivad seejuures harilikult enese vastu: vale, mis kümne minuti eest aset leidis, on ununenud ning järgmine vale käib esimesele risti vastu. Kui nüüd küsida, mispärast siis seda tähele ei panda ja nii sageli minnakse kelmi lõksu, siis on see seletatav kõigepealt D.r med. R. Fetscheri arvamise järgi („Körperbau und Verbreiten“) sellega, et kõnes olevad petised astuvad väga kindlasti üles ja et nemad valetades ise usuvad sel silmapilgul oma valesse, mistõttu nad omavad teatava suggestiooni oma ohvrite üle. Muidugi mõista suureneb see mõju veel siis, kui kuritegija kas teadlikult või tahtmatult tuleb vastu oma ohvri salajastele soovidele, nagu, näiteks, abielupetised. Nii mõnigi keerulise ja silmanähtava osavusega ning hulljulgusega toimepandud kuritegu on toimetatud nõrgameelsete poolt, kes korda saatsid seadusvastase teo väga osavasti mitte seetõttu, et nad täpselt

kaalusid kõiki asjaolusid, vaid et neil puudus igasugune arusaamine kuriteo toimepanemisega ühenduses olevast hädaohust ja et neil oli palju õnne. „Geniaal-seid“ kuritegijaid, kes oskavad ära kasutada tehnikat uusi saavutusi haruldase osavusega ja kes töötavad suure julgusega ning — õnnega, leidub siiski võrdlemisel vähe, igatahes hoopis vähem, kui võiks arvata, vaadates trikkiderikkaid Ameerika kinofilme.

Üks on muidugi kõige selle juures selge, et isikute parandamine ja õigele teele tagasi juhtimine vangimajas — põhimõte, mis ikka rohkem ja rohkem maad võtab — on hästi võimalik ainult kehaliselt täitsa tervete inimeste juures ja on tunduvalt raskendatud kehaliselt ebanormaalsetega. Seejuures tuleb muidugi meeles pidada, et ka füüsiliselt terved inimesed võivad olla psüühiliselt haiged ja ümberpöörduvalt võib leida füüsiliselt haiged kuritegijaid, kes siiski psüühiliselt terved.

Harilikult on muidugi kehalised ja vaimlised omadused üksteisega ühenduses; seda näeme tervete inimeste juures, sedasama leiame ka kuritegijate juures. Sellest aga järgneb, et ka kehalis- gutused lubavad teha teatavaid järeldusi inimeste psüühilistele omadustele. Siia kuulub kõigepealt käimise viis, siia kuulub ka teatavas mõttes inimese käekiri. On pandud tähele, et kehaehituse ja käekirja vahel on teatav ühendus. Seda küsimust on teaduslikult hakatud uurima alles viimasel ajal ja midagi kindlat sellel alal veel ütelda loomulikult ei saa. Selge aga on, et käekiri üksi veel ei luba teha kõiki järeldusi, seda tuleb võtta ühenduses teiste liigutustega ja avaldustega. Loota võib, et arstiteaduse arenemisega leitakse kord kindlad alused, mis lubavad teha järeldusi kuritegijate suhtes.

Politseiametnikkude ümberpaigutamisest.

Hans Vaev.

Ümbruse ja olukorra tundmisel on kuritegude jälgimisel nii suur tähtsus, et selle puudumisel võib jääda tagajärgedeta isegi jälgimise peensuste parim tundmine. Ümbruse ja olukorra tundmise all ei tule mõista kitsast geograafilist ümbruse tundmist, siia kuulub tähtsama osana inimeste, nende elutingimuste, vahekordade ja psüühikoloogia tundmine.

Ümbrust tundma õppida ei ole võimalik ühe päevaga, see nõuab pikemat aega. Praeguse seisukorra juures on raske alla 1 aastat, näit., politseirajooni tundma õppida; suurema piirkonna peale kulub loomulikult pikem aeg. Mida kauemini ametnik ühel kohal teeninud, seda paremini tunneb ta oma ümbrust, seda kergem on tal tegutseda ja seda tagajärjerrikkam

on ta töö. Ümberpaigutuse puhul tuleb ametnikul oma teadmised ümbruse tundmises maha matta ja uuel kohal alustada uuesti aega nõudvat õppimist.

Niisama nagu kuritegude jälgimisega on lugu teiste politseiliste ülesannetega; tuntud kohas on neid palju kergem täita, väljaarvatud mõnede, võrdlemisi vähese tähtsusega sundmääruste järelvalve. Saagedasti nõutakse kodanikkude kohta mitmesuguseid teateid, kuid tundmata ümbruses õigeid teateid saada on raske. Kui meil Eestis on 16.000 tagaotsitavat, siis olgugi, et suur osa neist on olemasolematud ja nime moonutamiste saavutus, on üheks põhjuseks sellele see, et politseinikud ei tunne oma piirkonna inimesi ega ei tea nende nimesid. Kui politseinik tunneb kõik oma piirkonnas elavad inimesed näo ja nime järele, siis on ju võimalu seal kellelgi ennast varjata.

Ümberpaigutusega on seotud teatavad majanduslikud kulud ja see väikene abiraha, mis ümberpaigutuse puhul maksetakse, ei tasu kunagi saadud kahju, see-

pärast harilikult ei soovita saada ümberpaigutuse osaliseks. Mõnikord võib ümberpaigutus tarvilik olla nii teenistuse, kui ka ametniku enese huvides, kuid seda tuleb lugeda erandiks. Soovitav oleks, et ümberpaigutuste kui ka ametisse määramiste puhul arvestataks ametniku enese soovidega.

Meie politseis on teenistuses edasjõudmise võimalusi nii vähe, et võiks juba öelda, et neid ei olegi. Viimasel ajal on politseinikkude teenistuskäik tihti just vastupidine olnud, nimelt ülevaalt alla, see loob aga kindlusetat seisukorra. Oma aja suurim sõjalane oli arvamisel, et sõdur olevat halb, kes ei looda saada kindraliks. Meie politseinikkudel oleks hea meel, kui neid tõsiste põhjusteta ei sunnitaks vahetama oma teenistuskohalt.

Ümberpaigutusi ärgu võetagu ette kergel käel. On see aga möödapääsematu, siis oleks soovitatav, et selle juures võetaks arvesse ka asjaosaliste soove, millest kasu teenistusele ja mis õige inimlikust seisukohast.

Maa rajooni konstaablite korterioludest.

Kes vähegi tunneb maaolu ja rajooni konstaablite juures ringi on käinud, peab tunnustama, et paljude konstaablite korteriolud maal on õige viletsad. Mõnel pool peab imestama, kuidas üldse sarnastes oludes võimalik on korralikult ja erapoolelt ametiasju ajada.

Selle vastu elavad teised riigiametnikud (ringkonnavalitsejad, metskonna metsaülemad, metsnikud, postkontori ülemad ja ametnikud, jaoskonna arstid, ämmaemandad, kooliõpetajad jne.) riigi poolt antud korralikkudes korterites. Ruumid on suuremalt osalt tasuta tarvitada, koguni küttega ja osalt ka valgustusega; remont tehakse riigi kulul. Isegi vallakäskjalal on tarvitada valla poolt prii korter kütte ja valgustusega.

Meie maa rajooni konstaabel on nende seas kui vaenelaps, kellel ei ole õiget aset, kuhu ta võiks panna oma pea. Ometigi on konstaabel täidesaatva võimu esitaja kohal samasuguste ja suuremategi kohustega ja vastutusega kui teised riigiametnikud; tema juures käivad iga päev kümned kodanikud omi asju ajamas; seepärast oleks temal ka täieline õigus elada ja töötada samades oludes nagu teised.

Mõned konstaablid elavad endiste kort-

side ruumides. Need hooned on ajajook-sul kõdunenud ja lagunened. Keegi neid ei paranda, sest hoone omandusküsimus on lõpulikult lahendamata: jääb ta vallale, maavalitsusele või riigile. Loomulik, et ka konstaabel, kes hoones üürnikuna elab, ei või ega saa teha mingit remonti, seda enam, et sarnased peremeheta hooned on niivõrd lagunened, et vajavad kapitaalremonti, mis läheb maksma kümneid tuhandeid.

Teised on endale korteri leidnud talumajades ja elavad seal üksikutes tubades. Poissmehed — konstaablid on sarnase toakesega enam-vähem rahul. Raske on aga perekonnainimesel elamine talu üksikus toas. Siin on terve tema perekond ja majapidamine koos, siin sünnib ametiasjus kodanikkude vastuvõtmine. Sageli on konstaablil tegemist joobnud ja teiste halbade kalduvustega inimestega, kes räägivad kõlvatuid sõnu ja teevad kõlvatuid tegusid ja seda peavad siis nägema ja kuulma konstaabli väiksed lapsed. Üldse peab ütleva, et konstaablil, olgu poissmees ehk perekonnainimene, ei ole talumajades pererahva juures elamine kuigi soovitatav. Taluperemes on korteriantjana konstaabli esimene otsekohene ülemus, kuigi kaudsel teel, kellega aga

konstaabel alati tahtes ehk tahtmata arvestama peab. Tuleb mingisugune ameti-asi taluperemehega ette, on konstaabel sunnitud katsuma ajada asja nii, nagu see kasulik korteriandjale. Edasi on taluperemehel rajoonis oma sugulased, sõbrad ja head tuttavad. Tuleb nendega mõni asi õiendada, olgu kas või mõni maksunõudmine, palub taluperemees konstaablit nende eest, konstaablil tuleb sellega arvestada ja ta peab oskama la-veerida: jaoskonna komissar nõuab kiiret paberite täitmist ja võib teha hooletuse eest distsiplinaarkaristuse, korteriandja aga nõuab paberite täitmises viivitust ja võib vastasel korral korteri üles öelda.

Uue korteri saamine maal ei ole aga siinugi lihtne. Esmalt peab konstaablil korter asuma enam-vähem rajooni keskel, käidavamas ja rahvarikkamas kohas: kas vallamaja, postkontori või telefoniühenduse läheduses, teiseks ei tahagi igaüks võtta konstaablit oma juure tallu.. Konstaabli juures käib alata palju inimesi, kellede seas ka kahtlased isikud ei puudu ja kes talus mõndagi võivad silmata.

Edasi tuleb konstaablil sageli toimetada juurdlusi salajastes asjades, mida keegi kõrvaline isik ei tohi kuulda. Elades talus, pererahvaga ühes liiguvad konstaabli ümber tema oma perekonnaliikmed, siin viibivad ja käivad tihti läbi ka taluelanikud, mistõttu salajased teated võivad sattuda kergesti kõrvaliste isikute kätte. Poissmees — konstaabel, kes talu toanurgas elab, viibib vahel päevade viisi ametiasjus kodust eemal. Kõik ametlikud kirjad, paberid, teadaanded, telefonogrammid tulevad talusse ja jäävad eraisikute kätte. Kui kergesti ei yoi ka siin mõnigi tähtis salajane korraldus eraisikutele enne teatavaks saada kui konstaablile.

Mõned konstaablid elavad endistes mõisa tööliste ruumides. Need võivad ja on oma korterioluga rahul, kuid siin tõuseb remondiküsimus. Hooned on aja-joooksul lagunened ja nende remonteerimine on kallid. Et konstaabel peaks kulu

kandma, oleks esmalt ülekohtus nõuda, sest meie peame arvestama konstaabliliga ikka kui ajutise majaanikuga, teiseks puudub selleks konstaablil ka kõige parema tahtmise juures raha.

Nii on paljudel maa konstaablitel korteriolud tõsiselt halvad ja tuleb katsuda leida teid selle küsimuse kiireks lahendamiseks. Olemegi juba hiljaks jäänud, sest mõisad on planeeritud, hooned jaotatud. Igal konstaablil peaks olema, oma iseseisev korter tarvilise maaga. Võib olla on olemas mõnes rajoonis mingisuguseid riigi tagavaramaid ja hooneid, mis oleksid kohased konstaabli asukohaks. Need tuleksid anda kiires korras põllutöministeeriumi kaudu vastava prefektuuri korraldusse, kust nad siis konstaablitele edasi renditakse politseikrundi näol. Arusaadav on, et kapitaalsed remondid peaksid tehtama riigi kulul. Kus aga mingisuguseid tagavaramaid ega hooneid enam ei ole, seal peaksime katsuma osta riigi poolt konstaabli jaoks vastava krundi ja muretsema hooned. Konstaabel maksaks riigile rendi ja keegi ei kaotaks midagi.

Edasi oleks minu arvates veel teine pääsetee seisukorrast. Riigimaksude pealt võetakse sissenõudmisel lisaraha, kuna omavalitsuse maksud, milliseid konstaabel samuti samal hulgal sisse nõuab, lisarahast vabad on. Kui lisaraha võtmist ka omavalitsuse maksude peale laiendada, siis saaksime aastas kenakese summa sissenõudmise raha ja võiksime osa sellest arvata korteriolude parandamiseks. Maakonnas on umbes 40—60 konstaablit ja lisaraha saame umbes 400—600.000 marka. Kui omavalitsuse maksudest samapalju lisaraha saaksime, oleks meil aastas lisaraha vähemalt 1.000.000 marka. Pool sellest summast läheks konstaablitele, kuna teise poole võiks kasutada konstaablite korterite ehitamiseks ja remonteerimiseks.

Küsimus on niivõrd tähtis, et selle peaks lahendama ühel ehk teisel teel; arvan, kui tõsiselt asja võtaksime, siis lahendaksime selle ka enam-vähem rahuloldavalt.

J. P—d.

Raha transporteerimisest Ühisriikides.

Peale maailmasõja lõppu algas Euroopa kulla voolamine Ameerika Ühisriikidesse, see protsess kestub praegu ja selle lõppu pole veel ette näha. Peale

selle on rahvamajandus Ühisriikides heal järjel, tööstus, kaubandus, põllumajandus õitsevad ja niihästi ettevõtjad kui ka töölised elavad hoopis paremates

oludes ja tingimustes kui Euroopa tööandjad ja töövõtjad. Kõige selle tagajärjel liigub Ühisriikides väga palju raha, eriti muidugi suurlinnades ja tööstuse keskkohdades, mis omalt poolt toob kaasa raha transporteerimise sarnases ulatuses, et see transporteerimise viis on saanud päevaküsimuseks. Olgugi, et Ühisriikides liigub palju tsekke ja et tsekidega arvete õiendamine on mitu korda suurem kui kuskil mujal, ei too tsekid palju kergendust asjasse. Igapäevane elu Ühisriikides näitab, et paremad ametnikud ja töölised üle lähevad nende ettevõtete ja äride teenistusse, kes palka ja tasu maksavad sularahas; sarnasel korral ei tule palgasaajatel minna panka ja seal raisata aega ootamisega raha järgi.

Kuidas on olukord raha üleviimisega ühest asutusest teise (s. o. harilikult ärist panka ja pangast ärisse), sellest jutustab õige kujukalt „Saturday Evening Post“ (v. ka F. v. Sillich: „Geldtransport in Amerika“). Juba keskmised ärid peavad arvestama summadega 20.000 kuni 30.000 doll., mis neil tuleb transporteerida. Niisuguste summade peale ihuvad hammast ka kuritegijad: saak tasub töö. Nagu üldse saab töötada edurikkalt ainult ühtisel jõul, hästi organiseeritult, nii saavad ka kuritegijad paremini jõuda oma sihtidele, tegutsedes organisatsioonidena. Ja tõesti näemegi, et kuritegijad on Ühisriikides hästi organiseeritud, eriti need, kes endale valinud erialaks kallaletungimise rahaviijatele. Organisatsiooni eesotsas seisavad tihti vaimliselt arenenud isikud. Mõnel korral tunneb neid isegi politsei, kes teab nende töötamisviise, teab, millega nad teevad tegemist. Vaatamata sellele ei lähe korda nende tegevust paraliseerida. Salgad on nii hästi organiseeritud, töötamine nii täpne ja salajane, kaitse niivõrd korralikult sisse seatud, et juhtide kinnivõtmine väga raskendatud. Muuseas ei tunne harilikud salgaliikmed juhte, kes hoiduvad eemale „musta töö“ tegemisest ja kes ennast ei näita harilikkuudele liigetele. Nemad juhivad tegevust, kuid ei võta ise sellest osa. Mõne üksiku usaldusväärilise liikme kaudu seisavad juhid alalises ühenduses terve organisatsiooniga. Sarnasel tegutsemisel on kaks head külge. Juhid ise ei satu konfliktki seadusega ja politseiga, kes nende vastu midagi ei saa ette võtta, kuigi nad on tuntud kuritegijatena, ja nemad on eemal kõikidest riidudest ja lahkhelli-

dest, mis tekivad salga üksikute liigete vahel.

Juhid annavad salgale ülesandeid täitmiseks. Kui mingi kava on määratud kindlaks, algab n. nim. selgitajate töö. Viimaste ülesanne seisab üksikasjade kindlakstegemises, mis ühenduses kavatsetava kuriteoga ja ühtlasi ka üksikasjalise kava väljatöötamises vastavalt saadud andmetele. Nii mõnigi laekahoidja on olnud kindlas usus, et tema kallale ei tungita sellepärast, et ta kannab raha harilikus portfelliga või, et tema kaob tänaval nägematult võimalikkude tagaajajate-kuritegijate silmist. Muidugi ei too sarnane teguviis mingit tulu: kuritegijad on enne tööleasumist juba hästi asiast informeeritud ja tegutsevad juhi näpunäidete järgi: ei aita seal maskeerimine portfelli abil, ei katse kuritegijate silmist kaduda.

Kui võtta arvesse suurt inimeste arvu pankades palgapäevadel, siis on kergesti ettekujutatav, et selgitaja saab koguda pangas kõiki tarvilikke andmeid kuriteo toimepanemiseks. Selgitaja vaatab salga ohvrit: mis riietes ta käib, kas ta on füüsiliselt tugev, kas ta on noor või vana. Kui jõutakse arvamisele, et ülevõtavad rahasumma tasub töö, kogutakse tarvilikke andmeid: mis tänavaid kaudu liigub laekahoidja, kus kohal on kõige parem temale kallale tungida ja mis tänavaid kaudu võib põgeneda pärast kuriteo kordasaatmist. Saadud andmed esitatakse organisatsiooni juhile ühes tarvilikkude plaanidega ja kaartidega. Juht kinnitab lõpulikult kava, mille alusel töötatakse. Sarnaste aluste põhjal tegutsevad siis n. nim. Gem-men, s. o. kuriteo toimepanijad. Iseloomustav viimastele on, et inimelu mingit osa ei mängi. Harilikult katsutakse läheneda vastavale laekahoidjale seljatagant ja siis lastakse mees lihtsalt maha; meetod, inimese juure minna ja teda käskida käed üles tõsta ja siis paljaks riisuda, on nähtavasti Ühisriikides praegu juba vananeud.

Igal „korralikul“ organisatsioonil on olemas oma juriskonsult, vannutatud advokaat, kellele ükski salk ei saa läbi. Tema ülesanne seisab selles, et abiks olla politsei- ja kohtuvõimude kätte langenud salgaliikmele. Organisatsioon olevat niivõrd täielik, et juhtumisel, kui üks või teine liige satub politsei kätte, advokaat on juba iaoskonnas enne vahilaluse sinna toomist.

Selge on, et sarnaste salkade vastu on

üksik ärimees jõuetu. Kui summa, mis tal tuleb maksta palgana ametnikkudele ja töölistele, on küllalt suur, et avateleda kuritegijaid, peab tema alati arvestama sellega, et tema laekahoidjale kallale tungitakse ja temalt raha riisutakse. Ärimees peab niimoodi iga päev valmis olema kahjukandmisele.

Niisuguse alalise hädaohu kõrvaldamiseks on tekkinud mitmed eraseltsid, kes endale ülesandeks võtnud raha transporteerimise soomusautode abil. Summad, mida tuleb transporteerida, on niivõrd suured, et seltsid võivad kanda suuri kulusid. Sarnased seltsid transporteerivad päiviti läbistikku 40 milj. doll. sularahas. Seltside klientide arv tõusvat kuni 7000 iga seltsi kohta; suurima seltsi käsutada olevat 100 soomusautot. Igal autol on oma meeskond, mille suurus ripub ära transporteeritava summa suuruselt. Rippudes kinnitusseltside tingimustest, peab soomusautol olema iga milj. doll. kohta, mis üle viiakse, vähemalt kuus saatjat-kaitsijat. Kõige väiksem saatjate koosseis on kolm meest, peale autojuhi.

Igal seltsil on eriline soomusautode tüüp. Sarnase auto hind olevat keskmiselt 10.000 dollarit. Peale harilikkude soomusautode on seltsidel erilised autod, mis määratud raskete väärtasjade transporteerimiseks. Normaalautil leidub peale juhi üks vanem saatja ja kaks harilikku saatjat; auto on varustatud 23 laskeauguga, mistõttu on võimalik hädakorral tuld anda igasse külge. Juhil on tarvitada automaatpüstol, mis sõidu ajal tema kõrval asub. Normaalauto jaguneb kahte ossa, mis on üksteisest lahutatud. Ruum, kus asub raha, on autojuhi taga ja temast seinaga lahutatud. Juhil ei ole võtit sellesse ruumi pääsemiseks. Vanem saatja võib piduri abil auto seisma panna, kui tema seda leiab tarviliku olevat, kusjuures see sünnib rippumatult autojuhilt, kes seismapanekule mõjuda ei saa. Saatjatel on püstolid; raharuumis on suur padrunite tagavara. Kui tuleb transporteerida eriliseltsit kallihinnalisi asju või kui raha kogusumma on väga suur, võetakse kaasa kuulipilduja.

Soomusautode marsikava läbi linna määrab kindlaks selts. Ainus mees, kes alaliselt püsib ühel ja samal autol, on autojuht. Teisi saatjaid vahetatakse alata; pea iga päev on igal autol uus meeskond, kusjuures neile ülesanne teatavaks tehakse alles viimasel silmapilgul, s. o. mõni minut enne ärasõitu. Loo-

mulikult valitakse saatjad seltsi poolt suure hoolega. Kõigepealt nõutakse igalt kandidaadilt täpne elulookirjeldus, kus kõik peab olema selge ja täpne. Seltsidel on oma teadete osakonnad, kus uuritakse ametnikkude elulookäiku, alates koolipingilt; uurimised ja andmete kogumised kestuvad kuni vastava ametniku teenistusest lahkumiseni: selgitatakse, missuguses seltskonnas keegi liigub, mis keegi teeb teenistusest vabal ajal jne. Sarnaste teadete kogumisele kulutatakse suuri summe, nii et iga saatja läheb seltsile palju maksma. Selle eest maksavad transportärid oma ametnikkudele hea palga, sest äride huvides seisab ametnikke vahetada nii vähe kui iganes võimalik. Iseenesest ei ole teenistus raske ja on ainult seotud teatava isikliku hädaohuga ja kandidaate leidub alati palju neile kohtadele. Ametnikke võetakse ainult endiste sõjaväelaste seast, kes maailmasõjast osa on võtnud. Ametnikud peavad oskama hästi lasta ja selleks antakse neile erilisi õppusi ja tehakse palju harjutusi.

Auto enese peale vaadatakse samuti kui hea kaitseabinõu peale. Juhtidele on antud käsk tarbekorral, s. o. kui tekib mingi kahtlus eesolevate takistuste, sõduristade jne. suhtes, otsekohe neile takistustele otsa sõita. Mõned seltsid annavad soomusautole kaitsma veel kaasa saateauto, mis on samuti soomustatud ja meeskonna kaitse all. Sõidul järgneb kaitseauto transportautole, nii et esimene peab viimast alati silmis. Enne sihile jõudmist sõidab viimane esimesest mööda. Meeskond võtab kätte püstolid ning mahalaadimine algab. Kõigepealt vaadatakse hoolega mootorsõidukitele. Transportauto sõidab vastava hoone lähedusse nii palju kui on vähegi võimalik; teda avatakse alles siis, kui kaitseauto meeskond annab selleks signaali vile abil. Kaitsemeeskond ei tee kunagi tege- mist rahakandmisega. Tegelik elu olevat näidanud, et kandja võib olla väga hästi kaitseta, s. o. sõjariistata, ja et sõjariist teda ainult takistab. Röövel on alati kiiremini laskevalmis kui rahakandja ametnik. Raha transporteerimine sünnib harilikult lühikese maa peale, umbes 2 kuni 4 km.

Seda — vähemalt meie arusaamise järgi — õige omapärast, keerulist ja juhtumiserikast süsteemi on mõnes Ühisriikide osas veel leitud tarvilikuks täiendada aktiivsete kaitseabinõudega. Nii, näiteks, olevat Yowa osariigis maksma

pandud kord, mille põhjal kõik nende linnade, alevite jne. elanikud, kus on olemas pangad, moodustavad erilise enesekaitse. Kui on toime pandud kuritegu, siis antakse teada sellest alarmkellade abil kõikidele, kes kuuluvad sellesse enesekaitse. Samuti antakse juhtumisest teada ka naaberlinnadele ja -alevitele. Kindla kava järgi pannakse liikumine seisma peale häire algust ja mõned tänavad suletakse üldse. See kõik on kasulik politseile ning kergendab tema tööd märksa. Olgu tähendatud, et see sisseseade on annud häid tagajärgi, mis, võib olla, kõige selgemini selles

peegeldub, et kinnituspreemia Yowas on on ainult üks kümnendik vastavast preemiast Illinoisi või Missouri osariigis.

Meie vaatleme imestusega sarnast korda ja ei saa temast, võib olla, siiski aru. Kindel on, et Ühisriikide suur rikkus, ühtlane keel ja hästi töötavad ühendusabinõud aitavad kaasa kuritegevusele, meelitavad igatahes kuritegevusele. Nagu Ühisriikides on terve elu suurejoonelisem, nii on suurem ja kardetavam ka kuritegevus ning ühtlasi kaitse viimase vastu.

N. Reiman, pol. dir. k. t.

Ametlik osa.

Politsei peavalitsuse ringkiri 13. juulist s. a. nr. 486-k. perefektidele, abiprefektidele ja välispolitsei komisaridele.

Politsei peavalitsuse poolt invaliididele välja antud tunnistusi õhkpüssi märgilaskmise ja nooleratta mängude korraldamiseks ei kasutanud invaliidid tihti isiklikult, vaid andsid lube teatud maksum eest teistele edasi või volitasid enda asemel teisi isikuid. Sellepärast on kõik eeltähendatud enne 10. juunit s. a. välja antud tunnistused maksvusetus tunnistatud ja omanikkudelt ära võetud. Uued välja antud tunnistused on varustatud omaniku päevapildiga ja nende järele võib õhkpüssiga märgi laskmist ja nooleratta mängusid korraldada ainult tunnistuse omanik isiklikult, ilma et tal õigus oleks tunnistust edasi anda või selle põhjal teisi isikuid enda eest toimida lasta.

Politseil tuleb selle järele valvata, et isikud ilma eeltähendatud loata õhkpüssiga märgilaskmist ja nooleratta mängu ei korraldaks.

Käsu kirjaga 18. juulist s. a. nr. 79 siseministeriumile

on kriminaal-assistent Viljandis, Johannes Ossi vabastatud ametist omal palvel perekondlistel põhjustel, arvates 1. augustist s. a.

Politsei peavalitsuse ringkiri 23. juulist s. a. nr. 518-k kõigile prefektidele ja abiprefektidele ning kriminaal- ja poliitilise politsei komisaridele.

Teatan korralduseks, et politseiasutustel, kellel on veel „Mauser“ süst. püstoleid, tulevad need ümber vahetada Brovningute k. 7,65 vastu. Selleks saata

peavalitsusele nõudmine tarviliku arvu Brovningute ja padrunite peale.

Peale selle „Mauser“ püstolid ja Mauseri padrunid ametnikkudelt ära võtta ja peavalitsusele saata.

N. Reiman, pol. dir. k. t.

Politseidirektori käsukiri 13. juulist s. a. nr. 12.

Lääne-Saare prefektuuri konstaabli August Kangur'i ja Erich Org'i paigutan ümber omal palvel Tartu-Valga prefektuuri koosseisu, arvates 1. augustist s. a.

Võru-Petseri abiprefektuuri konstaabli Johannes Koppel'i paigutan ümber omal palvel Tartu-Valga prefektuuri koosseisu, arvates 1. augustist s. a.

Viljandi-Pärnu prefektuuri konstaabli Hans Tederschmidt'i vabastan ametist omal palvel, arvates 20. juulist s. a.

Kohtla-Järve kaevanduse van. kordnik Hans Rästas lugeda Kohtla-Järve kaevanduse rajooni konstaabli ajutiseks kohustetäitjaks, arvates 1. juulist s. a.

Politsei peavalitsuse poolt on antud laskeriistade ja laskemoonaga kauplemise load:

1) Jaan Andrese p. Kõressar'ele — Otepää alevis, Turg nr. 15, maksvusega 20. juulini 1928.

2) Johan Johani p. Kiin'ile — Tartus, Kauba tän. nr. 15, maksvusega 28. juulini 1928. a.

3) Jaak Jaani p. Tammann'ile — Abja Paluojaal, maksvusega 9. juulini 1928. a.

Politsei peavalitsuse poolt on 23. juulil s. a. antud üleriikliku korjanduse toimepanemiseks load:

1) Üleriiklikule tuletõrje liidule 11. ja 12. septembri asemel 10. ja 11. septembril

s. a., algloas 6. V. 27. a. nr. 125-a ette nähtud tingimustel.

2) Eesti noorsoo kasvatuselise seltsi juhatajale 200 korjanduslehega kuni 18. septembrini s. a.

Politsei peavalitsuse poolt on antud tunnistused: 1) August Mihkli p. Pikk'ale laskeriistade ja laskemoonaga kauplemiseks Pärnus, Jäneselja tän. nr. 10, maksuvusega 7. juulini 1928. a.; 2) Kärü tarvitajate ühisusele püssirohuga kauplemiseks Kärü vallas, maksuvusega 22. juunini 1928. a.

3) Julius Adami p. Tibbing'ile — laske-riistade ja laskemoonaga kauplemiseks Võrus, Jüri tän. nr. 16, maksuvusega 30. juunini 1928. a.

Politsei peavalitsuse poolt on antud luba Friedrich Hansu p. Luts'ule laske-riistade ja laskemoonaga kauplemiseks Jõhvis, Narva tän. nr. 5, maksuvusega 22. juulini 1928. a.

Välismaail.

Võitlusest naistega kauplemise vastu.

Käesoleva kuu esimestel päevadel korraldas rahvusvaheline naistega ja lastega kauplemise vastu võitlev ühing Londonis kongressi, millest võtsid osa 23 riiki oma esitajate kaudu. Kongress töötas mitu päeva ja üldine arvamine on, et on jõutud jällegi teha tükk tööd ja edasi jõuda pikk samm sihis, mille saavutamise nii väga tähtis meie päevil. Rahvusvahelised kuritegijad — naistega ja lastega kauplejad — töötavad viimasel ajal õige ettevaatlikult, nemad on suutnud organiseerida endid võrdlemisi hästi, nii et valitsusasutustel tuleb võidelda täie jõuga selle pahe vastu, mis lasub häbiplakina Euroopa, Ameerika ja Aasia rahvastel. Eriti intensiivselt olevat töötanud kongressi delegaadid — ungarlased. Ungari esitajaks oli Rosa Latinovics. Viimase ettepanekul võeti vastu resolutsioon, mis käib eriliselt nende noorte naisterahvaste kaitse kohta, kes on sunnitud tööpuudusel kodumaal välismailt tööd otsima, kus nad võivad langeda kergesti rahvusvaheliste elava kaubaga kauplejate kätte. Kongress otsustas muu seas pöörata rahvasteliidu poole ja viimast paluda mõjuda üksikute riikide valitsustele, et need annaksid oma nõusoleku rahvusvahelise üldise lepingu sõlmimiseks, mis kaitseks naisterahvaid, kes on sõitnud võõraste riiki töö leidmiseks ja tegemiseks. Järgmine kongress otsustati pidada 1930. a. Varssavis, kusjuures eelkonverents peetakse arvatavasti 1929. a. Shveitsis, nimelt Genfis.

Areteerimine pildi edasiandmise abil traadita teel.

Juba pikemat aega töötavad paljud eriteadlased probleemi kallal: kuidas anda edasi traadita teel näopilte. Iseenesest on see asi juba mitme aasta eest la-

hendatud, kuid vastavate üleandmise ja vastuvõtte aparaatide hind on praegu veel niivõrd kulukas ja üleandmine sedavõrd keeruline, et tegelikus elus pole kõnsolevat leidust senini kasutada saadud. New-Yorgi politsei, samuti mõne teise suurema Ühisriikide linna politsei on siiski sisse seadnud aparaadid näopiltide edasiandmiseks ja vastuvõtmiseks raadio teel. Nüüd tuleb New-Yorgist teada, et on korda läinud kinni võtta ühte petist tänu just näopildi traadita edasiandmisele; see on esimene sarnane juhtumine politsei ajaloos. Meksikost põgenes keegi kassapidaja, kusjuures selgus, et mees oli toime pannud õige suure raiskamise ja raha omandamise: kahju, mis kuritegija tõttu saadud, ulatus umbes 160.000 doll. Politseivõimud olid arvamisel, et petis on põgenenud New-Yorki ja saatsid tema isikukirjelduse telegraafi teel New-Yorgi politseivõimudele, ühtlasi saates ka mehe näopildi raadio teel. Ja tõesti osutus ennustus õigeks. Sadamapolitsei, kes kõiki laevadelt tulevaid reisijaid kontrollib, tundis ühes reisijas saadud näopildi järgi ära Meksiko raharaiskaja. Mees võeti otsekohe vahi alla ja selgus, et tegemist on otsitud kuritegijaga.

„Tere härra senator!“

Hiljuti said Pariisi politseivõimud varaste salga jälile, kes töötasid ühes suuremas kaubamajas, sünnitades viimasele õige palju kahju. Kelmid tegutsesid algupärase võttega, nii et kaua ei läinud korda neid tabada, vaatamata suurele jõupingutusele. Pikemat aega pani asjaajaja-direktor, kelle alla käis järelevalve kaubamaja ruumide üle, tähele, et ostjate hulgas leidub viimasel ajal võrdlemisi palju tähtsaid tegelasi. Terve päev kuuldi kaubamaja ruumides: „tere härra se-

nator!“, „minul on au härra rahvasaadik!“, „head päeva härra kindral!“, „täna ekstsellents!“ jne. Kõik isikud, keda müüjad nimetasid senatoriteks ja ekstsellentsideks, olid hästi rietatud ja jätsid igapidi hea mulje. On arusaadav, et sarnased isikud kaubamajja ei tulnud mingi tühise asja ostmiseks, vaid igakord kõiksugu kraami ostsid õige suurte summade eest. Kuid ühel ilusal päeval selgus, et „senatorid“ ja „kindralid“ kokku mängisid mitme müüjaga, et ettevõttele kahju sünnitada ja ennast seadusvastasel teel rikastada. Suurte härrade sisseostusid kanti valesti raamatutesse, nii et „senatorid“ ostsid kaupa veerand hinnaga ja isegi veel odavamini. Harilikult ilmusid ostjad järgmisel päeval uuesti kaubamajja, et tagasi anda ostetud kauba, kui mitte meeldiva. Sarnasel juhtumisel maksetakse kaubamaja poolt ostuhind ostjale tagasi. Vahes, makstud hinna ja saadud raha vahel, seisiski meeste äri. Kaubamaja kahju ulatuvat mitme sajatuhande frangini. Iseenesestmõistetav olid kõik need senatorid, rahvasaadikud, kindralid ja muud ekstsellentsid liht pöetised, kes müüjatega töötasid käsi-käes, jaotades puhtakasu pooleks peale operatsiooni kordaminekut.

Murdvargad kutsuvad politsei kohale.

Kõik on võimalik maailmas — ja miks ei peaks siis kord ka kuritegijad ise kutsuma politsei kuriteopaigale! Järgmine lugu leidis mõne nädala eest aset Inglismaal Mansfieldi linnas. Politseivalitsuse korrapidaja ametnik paluti ühel pühapäeva õhtul telefoni juure. Mees ei olnud vähe imestanud, kui temale telefoni kaudu öeldi: „Meie panime toime murdvarguse Rainworthi koloniaalkaupluses, tulge kauplusesse ja areteerige meid.“ Ametnik oli arvamisel, et keegi heidab rumalat nalja, kuid arvas siiski paremaks igaks juhtumiseks saata kaks ametnikku nimetatud kauplusesse, kes autos kohale ruttasid. Kaupluse juure jõudes, nägid ametnikud, et tõesti on toime pandud sisse-murdmine, ühtlasi silmitsesid nad kahte meest, kes istusid rahulikult kaupluses ja suitsetasid sigarette. Meeste esilaual olid tühjendatud konservikarbid, leib, juust, või jne. Mõned tühjad pudeleid, mis laual seisis, näitasid, et kelmid aega ei viitnud ainuüksi söömisega, vaid et ka joomist ei unustatud. Üllatatud ametnikud küsisid meestelt, mis see jant tähendavat. Üks neist seletas siis, et

neil puudunud raha toiduainete ostmiseks, seejuures ei olevat nad kauemat aega süüa saanud. Seetõttu olevat mehed otustanud kusagile sisse murda, et kord kõhud korralikult täis süüa. Kelmid ei pannud vastu, kui neid areteeriti ning seletasid ainult, et nad olevat söönud ometi kord hästi.

Kuritegijate tantsud ja mood.

Rikkamaid New-Yorgi seltskonnadaame pani toime mõne aja eest suure peo, millest võtsid osa mitusada inimest. Peo tipuks olid kuritegijate tantsud. Väga suure honorari eest olid mõned kuulsad kuritegijad — nii mehed kui naised — nõus seltskonnas oma tantsusid demonstreerima. Seltskonna lauda asudes, astusid kuritegijad söögiruumidesse ja tantsisid. Kuritegijate tantsud olevat üldse praegu New-Yorgis moes. Ei armastata enam neegri- ja muid sarnaseid tantsusid, millega külvati üle maailm viimastel aastatel, vaid tuntakse huvi ainult tantsude vastu, mis tulevad „põranda alt“, s. o. kuritegijate salajastest ja avalikkudest kõrtsidest. Mõned tantsud olevat isegi juba elavat poolehoidu leidnud ning neid tantsitavat mõnes New-Yorgi salonis. Sarnaste kuritegijate tantsude hulka kuulub „Hop“ tants. New-Yorgi seltskonnadaamid palkavad endale kuritegijaid, kes neile õpetavad hea vaevatasu eest uusi tantsusid. Sama „Hop“ olevat muu seas kõige toorem ja metsikum tants, mis haritud seltskonnas kunagi nähtud. Selle vastu olevat Charleston ja Black Bottom vaesedlapsed. Tantsuõpetajad maksvat kuritegijatele õige suuri summe, et tundma õppida nende tantsusid. Mõned ettevõtlikud ja leidlikud kabareeomanikud on, nii seletavad vähemalt Ameerika ajalehed, sõlminud korrapäraseid lepinguid naiskuritegijatega, kes hakkavad tuleval hooajal kabareedes ette kandma tantsusid. Keegi eriliselt ettevõtlik varieteedirektor, kuulutatavat praegu New-Yorgi ajalehis, et tema ettevõttes astuvad üles tuleval talvel kõik New-Yorgi kuulsad kuritegijad. Chicagoos olevat ellu kutsutud erilised lokaalid, kus tantsivad jõukamatesse kihtidesse kuuluvad noored mehed ja tütarlapsed kuritegijatega. Politseil on terve see liikumine arusaadavalt õige sümpaatlik. Ühelt poolt tulevad mõnel korral tänu tantsudele päevavalgele kaua tagaotsitud ametmehed, keda siis vahi alla võetakse, teiselt poolt aga loodetakse, et

kõrged honorarid ja ka liikumine teistes ringides ei jää mõju avaldamata. Loode-takse, et hiigla honorarid suudavad vä-hemalt osaliselt kuritegijaid eemale hoi-da kuritegevust — osalt ajutiselt, osalt, võib olla, ka jäädavalt. Kuid siiski juh-tus Philadelphias, et sealse kuritegijate tantsude kabaree külastajad pidid ühel korral peale etenduse lõppu konstateeri-ma, et kuritegijatega polegi nii mõnus viibida pikemat aega koos: kõigil, vähe-malt kõigil neil, kes kuritegijatega tant-sisid, puudusid kojuminekul taskuraama-tud, kulduurid, käevõrud, kaelaehed jne. Muuseas ei saa Ameerika Ühisriike luge-da esimeseks riigiks, kus on tulnud mõt-tele ära kasutada kuritegijate tantsusid. Kuulus tants La Java tekkis Pariisis ja selle leidjad ning edasiandjad seltskonna-le on Pariisi apaashid.

Lennuki vargus.

Muidugi juhtus see Ameerikas. Euroo-pa riigid ja nende kodanikud pole veel nii jõukad, et neilt saaks varastada lennu-masinaid. Kuna Euroopas loetakse jõu-kaks inimeseks juba seda õnnelikku, kel olemas oma auto, mispärast ka autovar-gusi hoopis harvem tuleb ette, kui, näi-teks, Ameerikas, on Uuus-Maailm meist kaugele ette jõudnud: seal varastatakse, nagu juba tähendatud, isegi lennumasi-naid. Chicago juures asuvale Watter-Meyer lennuväljale ilmusid hiljuti kaks meesterahvast kell 2 hommikul ja hakkasid väljal asuvaid aparate lähemalt vaatlema. Vaht ei takistanud meeste tegevust, ta arvas, et tegemist on lennuki-te juhtidega, otsustades võõraste välimu-se ja asjatundlikkuse järgi. Mehed tegid proovi mitme lennukiga, kuid katsed ei õnnestunud; lõpuks jäeti ühe kerge lennumasina juure ja pandi see käima. Mehed asusid lennukile ja sõitsid mine-ma. Kolme tunni pärast selgus vahi süu-reks üllatuseks, et tegemist on häbematu vargusega. Sündmusest teatati otsekohe kõikidele Ühisriikide politseiasutustele. Politseil läkski korda üles leida lennuma-sina, mis lamas purustatult maanteel mõ-ni sada kilomeetrit Chicagost eemal. Muidugi oli leitud aparaat väärtusetu, ai-nult vana materjalina võis teda müüa. Esialgu puudusid hulljulgetest kuritegija-test igasugused jäljed. Lõpuks läks aga politseil korda ka süüaluseid kindlaks teha ja neid kinni võtta. Selgus, et tege-mist on kahe autojuhiga, kes tahtsid ha-kata lennukijuhtideks, kellel aga puudus

selleks raha. Mehed õppisid teoreetiliselt asja seltegeks ja tahtsid siis teha proovi-sõitu. Asi olekski, võib olla, õnnestunud, kui mehed poleks ebakaines olekus len-nukit hakanud juhtima.

„Kuritegijate saabas“.

Magdeburgi kriminaalkomissar Schlö-recke tegi hiljuti leiduse, mille abil saab takistada kuritegijate põgenemist. Lei-dus on juba patenteeritud, teda nimeta-takse „kuritegijate saapaks“. Leidus seis-ab kingas, mis on valmistatud terasple-kist ja mis automaatselt läheb kinni va-jaduse korral. King tõmmatakse üle soki, temas on vilt, nii et ta jalale haiget ei tee. Väljaspoole ei paista kingad eri-liselt silma. Kinga konstruktsioon ole-vat sarnane, et võtmeta teda lahti ei saa, ka viilide ja teiste sarnaste abinõude abi ei aitavat midagi. Terve saladus seisab selles, et king on niimoodi tehtud, et ta lubab inimesel, kelle jalas ta on, ainult sammu käia. Jooksmine, hüppamine jne. ei ole sarnases kingas võimalik. Kurite-gija, kellel niisugused kingad jalas, ei saa-vat ka vangimajast akna kaudu põgene-da. Kui leidus osutub praktiliseks ja kõlblikuks, siis on temal muidugi väga suur tähtsus. Tähtis on kingade tarvita-mine kardetavate kuritegijate juures vangimajas, veel tähtsam aga on uus lei-dus vangide transporteerimisel ja nende tööle saatmisel kusagile välja, kus harili-kult ühe või kahe vangivahi hoolde jää-vad paljud kuritegijad, kelledest üks või teine võib alati võrdlemisi kergesti põ-geneda.

Kuidas tabati enamlaste agent.

Sarajevo, Juugoslaavias, võeti vahi alla mõne aja eest keegi Dolgopolov, kes osutus enamlaste agendiiks. Sergei Dol-gopolov on vene arsti poeg, kes elas pikemat aega väljamaal. Politsei ei tead-nud aimatagi, et virk noor meesterahvas seisab kolmanda internatsionaali teenis-tuses. Mehe juures pandi toime läbiotsi-mine, kus selgus, et tema seisab alalises kirjalikus ühenduses vene konsuliga Pa-riisis ja saab Pariisi saatkonnast raha. Saadud raha pidi mees, nii teatavad vä-hemalt välismaade ajalehed, ära kasuta-ma tugeva kommunistliku partei asuta-mises Juugoslaavias. Huvitav kõige sel-le loo juures on see asjaolu, kuidas läks korda kindlaks teha, et tema on enam-laste agent. Dolgopolovi kirjutuslaualt viis tuul ühe paberi naabruses asuvasse

aeda: viimane kuulus ühele suuremale haigemajale. Kirja leidis aiast keegi halastaja õde, kes selle toimetas haigemaja juhatajale. Juhataja saatis omakord kirja politseile, sest kirja sisu paistis temale

veidi kahtlasena. Politsei tundis kirja omaniku vastu elavat huvi ning Dolgopolovi juures pandi toime eelkirjeldatud läbiotsimine, mis siis lõpulikult paljastas mehe seadusvastase tegevuse.

Küsimusi ja kostmisi.

Nr. 397. „E. P.“ lugeja. Küsimus. Mõned ametiasutused maksavad riigiteenijatele ja ametnikkudele, kes omal palvel ümberpaigutatakse, sõidutasu ja poolekuu palga sõidukulude katteks, nii kui see ametsõidu tasu seaduses ettenähtud, (v. „R. T.“ nr. 113 — 1921. a.) kuna politseiasutused keelduvad maksma mainitud tasu. Kas on politsei konstaablil või teistel riigiteenijatel õigus nimetatud tasu saada, pealegi kui palve ümberpaigutamiseks on antud otsekohese ülemuse nõudmisel. Kui ei, siis mil alusel?

Vastus: Ei ole. Ümberpaigutamisest võib juttu olla ainult, kui see sünnib ametasutuse huvides ja korraldusel.

Nr. 447. K. A. Küsimus. „Politseilehes“ nr. 15/16 s. a. küsimuse nr. 270 peale on vastus, et konstaabel on riigiteenistuse seaduse § 34 põhjal õigustatud eritasu saama naabri rajooni konstaabli kohuste täitmise eest. Neil päevil esitasin kohalikule prefektile palve nimetatud eritasu saamiseks, kuid prefekt lükkas palve tagasi, seletades, et § 34 võimaldab palgalisa maksmise siis, kui ühteaegu täidetakse teise ameti (teises ametkonnas) kohused. Kas on sarnane § tõlgitsemine õige, kui mitte, siis mis tuleb teha, et lisatasu kätte saada? Olen prefekti käskkirjaga naabrirajooni konstaabli kohus-

tetäitjaks määratud ja täidan neid kohuseid 8 kuud.

Vastus: Lisatasu maksetakse ainult siis, kui ühteaegu täidetakse kahe ameti kohused.

N. N. Küsimus. Missuguse käigu peaks ülemus (komissar) andma asjale ja kas võib seda distsiplinaar korras lahendada või tuleb see kohalikule rahukohtunikule saata lahendamiseks, kui ülemus on saanud oma alluvalt ametnikult kirjaliku ettekande, et ametnikku, kes ülemuse poolt tehtud korraldusi edasi andis teisele samaastmelisele ametnikule (konstaablile) on saanud söimata viimase, s. o. korralduste vastuvõtja käest auhaavavate sõnadega.

Vastus: Saab lahendada kohtu korras.

Nr. 420. P. R. Küsimus. Kas on võimalik võtta vastutusele isikut, kes elab alevi käidavaimal tänaval asuvas majas, teisel korral ja paneb mängima grammofooni oma korteri lahtise akna juure (aken ei ole tänava poole), nii et alevirahvas kuuleks mängu? Grammofooni muusika rikub alevirahva rahu, kuna majaelanikud selle üle ei nurise. Lisan juure, et konstaabel on keelanud mängimise.

Vastus. Ei ole. Vastutusele võib võtta ainult juhtumistel, mis ette nähtud r. n. s. § 38.

Väljaandja: **Siseministeeriumi administratiiv-ala kirjastus.** Vastutav toimetaja: **E. Maddison.**
Tegev toimetaja: **O. Angelus.**

K u u l u t u s i .

Tunnustatakse maksvusetuks järgmised isikutunnistused:

R i s t, Liina Andrese t., v. a. Puiatu vallaval. 23. 12. 19 a. nr. 149.
L u t s, Jaan Jaani p., v. a. Vana-Tänasilma vallaval. 27. 12. 19 a.
A l b r e c h t, Reinhold Peetri p., v. a. Uue-Antsla vallaval. 19. 12. 19 a. nr. 207.

T e d e r, Liisa Päärdi t., v. a. Karula vallaval. 10. 3. 20 a. nr. 894.

L a s d i n g, Emilie Peetri t., v. a. Laanemetsa vallaval. 5. 11. 20 a. nr. 835.

T ä n n a, Juhan Tsile p., v. a. raudteede pol. ülemalt 19. 12. 19 a. nr. 3575.

V i t s i n s k a j a, Ljuba Karli t., v. a. Valga maak. pol. ülemalt 23. 11. 21 a. nr. 10271.

- Raim, Emilie Jaani t., v. a. Tõrva alevival. 18. 11. 25 a. nr. 855.
- Arbeiter, Juhan Jakobi p., v. a. Karula vallaval. 9. 3. 20 a. nr. 839.
- Harke, Elisabet Juku t., v. a. Valga linna pol. ülemalt 9. 6. 20 a. nr. 8274.
- Värnik, August Hansu p., v. a. Sangaste vallaval. 16. 12. 21 a. nr. 1661.
- Kuñts, Boris Johani p., v. a. Valga maak. pol. ülemalt 3. 10. 22 a. nr. 247.
- Luksepp, Jakob Peetri p., v. a. Kuigatsi vallaval. 22. 12. 19 a. nr. 190.
- Barolin, Nikander Ivani p., v. a. Irboska vallaval. nr. 327.
- Tehnik, Jevdokia Semjoni t., v. a. Irboska vallaval. nr. 1675.
- Gusev, Jevdokia Nikolai t., v. a. Irboska vallaval. nr. 9985.
- Gornõi, Feodor Georgi p., v. a. Senno vallaval. nr. 1195.
- Gornev, Andrei Andrei p., v. a. Senno vallaval. nr. 483.
- Romova, Vassilisa Mihkli t., v. a. Irboska vallaval. nr. 3434.
- Gusleva, Anna Andrei t., v. a. Senno vallaval. nr. 467.
- Jerofejev, Jefim Jevdokimi p., v. a. Senno vallaval. nr. 481.
- Tjätshkov, Jakov Andrei p., v. a. Irboska vallaval. nr. 3594.
- Homin, Jevdokia Vassili t., v. a. Irboska vallaval. nr. 6163.
- Kraave, Paul Karli p., v. a. Karula vallaval. 16. 5. 24 a. nr. 79.
- Millberg, Marie Toomase t., v. a. Karula vallaval. 10. 4. 20 a. nr. 1048.
- Laks, Rein Hansu p., v. a. Sangaste vallaval. 7. 4. 22 a. nr. 65.
- Põrk, August Hansu p., v. a. Sooru vallaval. 11. 11. 25 a. nr. 61.
- Hurt, Paul Hansu p., v. a. Kuigatsi vallaval. 11. 2. 27 a. nr. 195.
- Kaur, Helene Hansu t., v. a. Laatre vallaval. 10. 11. 20 a. nr. 221.
- Pikjuk, Anna Jaani t., v. a. Kaagjärve vallaval. 2. 12. 19 a. nr. 357.
- Viilup, Zölestin Isaku p., v. a. Valga maak. pol. ülemalt 1922 a. nr. 10751.
- Ersto, Gustav Kotteri p., v. a. Sooru vallaval. 18. 12. 19 a. nr. 204.
- Värk, Jaan Jakobi p., v. a. Sangaste vallaval. 12. 12. 19 a. nr. 26.
- Brokner, Eva Gerhardi t., v. a. Tall. linna pol. 5. jsk. ülemalt 25. 3. 26 a. nr. 449.
- Korb, Hans Juhani p., v. a. Kuigatsi vallaval. 22. 12. 25 a. nr. 239.
- Poolak, Marie Hansu t., v. a. Valga linna pol. ülemalt 18. 12. 19 a. nr. 2287.
- Teevahi, Liisa Jüri t., v. a. Valga maak. pol. ülemalt 29. 12. 19 a. nr. 3446.
- Mäng, Priido Jakobi p., v. a. Tall. linna pol. 3. jsk. ülemalt 20. 3. 20 a. nr. 9128. (412)
- Sturm, Johan Jakobi p., v. a. Tall. linna pol. 3. jsk. ülemalt 21. 3. 20 a. nr. 10927. (413)
- Kirkas, Leena Hansu t., v. a. Tall. linna pol. 3. jsk. ülemalt 23. 3. 20 a. nr. 9245. (414)
- Ploman, Georg Fritsu p., v. a. Tall. linna pol. 2. jsk. ülemalt 28. 10. 21 a. nr. 2752. (415)
- Potisepp, Jakob Karli p., v. a. Tall. linna pol. 3. jsk. ülemalt 1920 a. nr. 5354. (416)
- Rasvosov, Matrjona Feodori t., v. a. Nõmme pol. jsk. ülemalt 1924. a. nr. 784. (417)
- Priidikov, Artur Jaani p., v. a. Lasnamäe jsk. pol. ülemalt 13. 2. 25 a. nr. 197. (418)
- Matisen, Elisabeth Mihkli t., v. a. Tall. linna pol. 3. jsk. ülemalt nr. 3940. (419)
- Meindorf, August, v. a. Lasnamäe jsk. pol. ülemalt 6. 7. 23 a. nr. 245. (420)
- Priks, August Mihkli p., v. a. Põltsamaa alevival. 1. 10. 23 a. nr. 139. (422)
- Borisov, Vassili Semjoni p., nr. 62. (59)
- Tellisberg, Mart Mardi p., v. a. Võhmuta vallaval. 15. 12. 25 a. nr. 337. (87)
- Viiss, Hans Leena p., v. a. Laatre vallaval. 25. 2. 21 a. nr. 267. (96)
- Ahtsig, Oskar Johani p., v. a. Tall. linna pol. 4. jsk. ülemalt 1924 a. nr. 76. (229)
- Noogo, Heinrich Madise p., v. a. Võhmuta vallaval. 22. 11. 19 a. nr. 774. (283)
- Lilienthal, Mats Jaani p., v. a. Varangu vallaval. 19. 12. 19 a. nr. 506. (318)
- Teener (Dener), Olga Johani t., v. a. Esna vallaval. 21. 9. 20 a. nr. 989.
- Seire, Aleksander Madise p., v. a. Esna vallaval. 9. 4. 21 a. nr. 1188. (521)
- Möldler, Jüri Juhani p., v. a. Keina vallaval. 10. 7. 22 a. nr. 112. (312)
- Malhans, Elli Juhani t., v. a. Keina vallaval. 22. 1. 27 a. nr. 591. (313)

- Viitukas, Eliise Peetri t., v. a. Emmaste vallaval. 10. 1. 20 a. nr. 884. (314)
- Paat, Vladimir Madise p., v. a. Suuremõisa vallaval. 17. 9. 22 a. (315)
- Just, Emilie Jaani t., v. a. Keina vallaval. 2. 4. 20 a. nr. 657. (316)
- Bekmann, Juhan, v. a. Kõrgesaare vallaval. 3. 10. 22 a. nr. 262. (317)
- Saar, Toomas Ado p., v. a. Keina vallaval. 24. 4. 20 a. nr. 674. (318)
- Üksik, Julius Mihkli p., v. a. Keina vallaval. 30. 12. 22 a. nr. 276. (319)
- Murro, Villem Nigula p., Kärkla alevival. 5. 3. 21 a. nr. 632. (320)
- Hausberg, Joonas Mihkli p., v. a. Emmaste vallaval. 10. 1. 20 a. nr. 1148. (321)
- Niit, Johannès Juhani p., v. a. Kõrgesaare vallaval. 6. 3. 26 a. nr. 21. (322)
- Nõmtak, Aleksander, v. a. Narva linna pol. ülemalt 27. 9. 21 a. nr. 29763. (1124)
- Küttis, Aleksander, v. a. Auvere vallaval. 21. 4. 26 a. nr. 22. (902)
- Vodja, Mihkel, v. a. Auvere vallaval. 31. 12. 19 a. nr. 182. (903)
- Lushkov, Mihkel, v. a. Narva linna pol. ülema poolt 19. 12. 19 a. nr. 112. (1125)
- Isvostsik, Albert, v. a. Narva-Jõesuu alevival. 14. 1. 26 a. nr. 893. (505)
- Maslov, Mihail, v. a. Vasknarva vallaval. 10. 12. 19 a. nr. 129. (2602)
- Põhjäläinen, Vassili, v. a. Narva vallaval. 7. 11. 22 a. nr. 1918. (2202)
- Muudin (Dmitriev), Ekaterina, v. a. Narva vallaval. 16. 11. 20 a. nr. 1093. (2201)
- Hahn, Edith, v. a. Narva linna pol. ülema poolt 28. 1. 22 a. nr. 30674. (1126)
- Ferdmann, Gessel, v. a. Narva linna pol. ülema poolt 22. 12. 22 a. nr. 270. (1127)
- Ani, Minna Jaani t., v. a. Ebna vallaval. 12. 5. 22 a. nr. 74. (1779)
- Johannson, Alfred Joh. p., v. a. Püssi vallaval. 8. 11. 20 a. nr. 1450. (1791)
- Schvalbe, Anna Hansu t., v. a. Tartu linna pol. 2 jsk. ülema poolt 9. 1. 20 a. nr. 10137. (1792)
- Peets, Karl Mihkli p., v. a. Tartu linna pol. 2 jsk. ülema poolt 5. 3. 19 a. nr. 12147. (1793)
- Grosthäl, Karl Peetri p., v. a. Tartu linna pol. 2 jsk. ülema poolt 8. 6. 22 a. nr. 19403. (1794)
- Gern, Emilie Hansu t., v. a. Tartu linna pol. 2 jsk. ülema poolt 14. 9. 20 a. nr. 15270. (1795)
- Tomson, Liisu Ferdinandi t., v. a. Tartu linna pol. 1 jsk. ülemalt 4. 12. 19 a. nr. 2186. (1796)
- Jakobson, Alfred Jaani p., v. a. Tartu linna pol. 2 jsk. ülemalt 2. 10. 25 a. nr. 5472. (1797)
- Tirol, Robert Karli p., v. a. Tartu linna pol. 2 jsk. ülemalt 29. 6. 25 a. nr. 4995. (1798)
- Kleinschmidt, Alma Jaagu t., v. a. Krüdneri vallaval. 14. 1. 20 a. nr. 261. (1799)
- Linnard, Voldemar Jüri p., v. a. Tartu linna 3 jsk. pol. komissariit 21. 1. 27 a. nr. 2077. (1800)
- Eljehin, Anastasia, v. a. Skarjatina vallaval. 16. 2. 21 a. nr. 430. (2507)
- Gremov, Ekaterina, v. a. Skarjatina vallaval. 19. 2. 21 a. nr. 495. (2508)
- Poljakov, Nastasia, v. a. Skarjatina vallaval. 7. 3. 21 a. nr. 780. (2509)
- Troi, Olga, v. a. Pada vallaval. 1919 a. nr. 192. (1130)
- Vinogradov, Aleksander, v. a. Narva linna pol. ülemalt 19. 11. 21. nr. 30140. (1131)
- Essi, Adele, v. a. Peetri vallaval. 1920 a. nr. 1031. (704)
- Lukmann, Mihkel, v. a. Narva 1 jsk. politsei komissariit 29. 7. 26 a. nr. 349. (1132)
- Vaigepea, Julie, v. a. Vaivara vallaval. 1923 a. (2743)
- Urm (Urres), Jaan, v. a. Tartu linna pol. 2 jsk. ülemalt 2. 12. 19 a. nr. 2583. (2744)
- Buketov, Sergei, v. a. Tallinna linna pol. 2 jsk. ülemalt 1. 7. 25 a. nr. 1893. (2745)
- Evdokimov, Anna, v. a. Narva linna pol. ülemalt 1922 a. (2746)
- Lember, Georg, v. a. Keila vallaval. 30. 6. 27 a. nr. 77. (2747)
- Krull, Alviine, v. a. Tallinna linna pol. 2 jsk. ülemalt 8. 8. 23 a. nr. 1283. (2748)
- Schapiro, Jakob, v. a. Tallinna linna pol. 3 jsk. ülemalt 1924 a. nr. 4791. (2749)
- Joost, Marie, v. a. Tallinna linna pol. 1 jsk. ülemalt 23. 1. 19 a. nr. 6768. (2750)
- Amisepp, Marta, v. a. Tallinna linna pol. 2 jsk. ülemalt 8. 6. 20 a. nr. 7114. (2751)
- Schulkeper, Jankel, v. a. Tallinna linna pol. 2 jsk. ülemalt 27. 5. 21 a. nr. 984. (2752)

- Kaarus, Luise, v. a. Riisepere vallaval.
1919 a. (2753)
- Tomand, Anna, v. a. Tallinna linna pol.
1 jsk. 17. 10. 22 a. nr. 471. (2849)
- Zokkar, Anna, v. a. Tallinna linna pol.
1 jsk. 16. 12. 19 a. nr. 5018. (2850)
- Allun, Robert, v. a. Tallinna linna pol.
1 jsk. 12. 6. 23 a. nr. 1718/108296.
(2851)
- Naris, Jaan, v. a. Tallinna pol. 5 jsk.
30. 10. 26 a. nr. 2604. (2852)
- Miido, Johan, v. a. Seliste vallaval. 12.
5. 25 a. nr. 1623/297242. (2853)
- Põldots, Alice, v. a. Haapsalu linna
pol. ülemalt 29. 12. 19 a. nr. 2484.
(2854)
- Kaun, Aleksander, v. a. Abroka vallaval.
11. 1. 27 a. nr. 12. (2855)
- Pärn, Albert, v. a. Vaimastvere vallaval.
7. 2. 22 a. nr. 790. (2856)
- Anja, Aliide, v. a. Tallinna linna pol. 1
jsk. 2. 12. 19 a. nr. 1145. (2857)
- Nippert, Sinaida, v. a. Tallinna linna
pol. ülemalt 16. 2. 20 a. nr. 9073.
(2858)
- Tammerik, Hilda, v. a. Tallinna linna
pol. 1 jsk. ülemalt 5. 9. 25 a. nr. 1806.
(2859)
- Veiler, Aleksander. (2860)
- Mäns, Arthur, v. a. Tallinna linna pol.
5 jsk. ülemalt 11. 2. 24 a. nr. 298.
(2863)
- Proos, Priido, v. a. Tallinna linna pol.
1 jsk. ülemalt 23. 4. 20 a. nr. 9968.
(2864)
- Proman, Jüri, v. a. Rae vallaval. 23. 4.
20 a. nr. 1473. (2974)
- Thalheim, Ida, v. a. Tallinna linna
pol. 3 jsk. ülemalt 16. 12. 19 a. nr. 1626.
(2976)
- Soolap, Julie, v. a. Tallinna linna pol.
5 jsk. ülemalt 28. 12. 19 a. nr. 304.
(2977)
- Keppok, Hans, v. a. Koonga vallaval.
12. 9. 21 a. nr. 1220. (2978)
- Ernits, Juhan, v. a. Tallinna linna pol.
3 jsk. ülemalt 10. 12. 19 a. nr. 2675.
(2979)
- Marti'n, August, v. a. Kurna vallaval.
(2980)
- Kliver, Elmar, v. a. Tallinna linna pol.
3 jsk. ülemalt 19. 1. 23 a. nr. 332.
(2981)
- Noovi, Otto, v. a. Vääna vallaval. 9. 7.
23 a. nr. 54. (2983)
- Moritz, Friedrich, v. a. Narva linna pol.
3 jsk. ülemalt. (2984)
- Tiido, Amanda, v. a. 5. 10. 20 a. nr.
12396. (2985)
- Klausner, Aliide, v. a. Rae vallaval.
1925 a. (2986)
- Allan, Mats, v. a. Tallinna linna pol. 2
jsk. ülemalt nr. 1441. (2987)
- Grünberg, Nikolai, v. a. Tallinna linna
pol. 3 jsk. ülemalt 1927 a. nr. 2700.
(2988)
- Hakkaja, Leontine Villemi t., v. a. Tall.
linna pol. 6 jsk. ülemalt 13. 3. 25 a.
nr. 355. (3226)
- Telder, Julie-Marie Jüri t., v. a. Salla
vallaval. 30. 12. 19 a. nr. 733. (3227)
- Tihanov, Mihail Feodori p., v. a. Tall.
6 jsk. pol. komissariit 5. 1. 27 a. nr.
1264. (3228)
- Kanger, Elfriede Vilhelmi t., v. a. Tall.
6 jsk. pol. komissariit 26. 9. 24 a. nr.
2002. (3231)
- Holm, Harald Jaani p., v. a. U.-Antsla
vallaval. 30. 10. 24 a. nr. 41. (3232)
- Sentifolio, Tõnu Villemi p., v. a. Tall.
linna pol. 6 jsk. ülemalt 1920 a. nr. 364.
(3233)
- Deinhardt, Margarete Rihardi t., v.
a. Tall. linna pol. 6 jsk. ülemalt 1922 a.
nr. 17871. (3234)
- Perlmann, Henna Siimani t., v. a. Tall.
linna pol. 6 jsk. ülemalt 15. 7. 22 a.
nr. 10594. (3237)
- Bergmann, Marie Jaani t., v. a. Tall.
linna pol. 4 jsk. ülemalt 4. 3. 20 a.
nr. 10879. (3238)
- Kuller, Jaan Jaani p., v. a. Tall. linna
pol. 6 jsk. ülemalt 2. 7. 20 a. nr. 1617.
(3239)
- Mihelson, Emma, v. a. Narva linna
pol. 2 jsk. ülemalt 1925 a. nr. 230.
(3241)
- Pulk, Leena Juhani t., v. a. Tall. linna
pol. 6 jsk. 24. 3. 20 a. nr. 6600. (3242)
- Göönberg, Anna (Anu), v. a. Tall.
linna pol. 6 jsk. 28. 11. 19 a. nr. 0735.
(3243)
- Moldehorke, Karl, v. a. 6 jsk. politsei
kom. Tall. 29. 1. 26 a. nr. 84/293200.
(3244)
- Umbert, Benita, v. a. Tall. linna pol.
6 jsk. ülem. 23. 4. 23 a. nr. 471/058014.
(3245)
- Sbarik, Anete, v. a. Tall. linna pol. 6.
jsk. ülemalt 19. 12. 19 a. nr. 3772.
(3246)
- Ott, Krõõt Peedu t., v. a. Viljandi maak.
4 jsk. pol. ülemalt 19. 11. 19 a. nr. 325.
(3247)

- Einfeldt, Bertha, v. a. Teliskopli jsk. politsei abikom. Tallinnas 25. 4. 23 a. nr. 114. (3248)
- Jänes, Elmar, v. a. Tallinna linna pol. 6 jsk. ülemalt 24. 7. 21 a. nr. 9590. (3250)
- Tonningas, Rudolf, v. a. Tall. linna pol. 6. jsk. ülemalt 4. 3. 20 a. nr. 6130. (3254)
- Remmelgas, Anton Jüri p., v. a. Pärnu linna pol. ülemalt 19. 1. 24 a. (3755)
- Andresen, Anna Andrese t., v. a. Pärnu linna pol. ülemalt 31. 12. 19 a. nr. 8108. (3756)
- Seiler, Juhan, v. a. Pärnu linna pol. ülemalt 12. 12. 19 a. nr. 4397. (3757)
- Seiler, Liidia, v. a. Pärnu linna pol. ülemalt 9. 9. 20 a. nr. 12061. (3757)
- David, Boris Gustavi p., v. a. Pärnu linna pol. ülemalt 23. 9. 21 a. nr. 13956. (3758)
- Sõber, Anna Ado t., v. a. Pärnu linna pol. ülemalt 9. 12. 19 a. nr. 2530. (3759)
- Tamm, Liita Hendriku t., v. a. Rääma vallaval. 19. 3. 20 a. nr. 692. (3760)
- Karlson, Liisa Aini t., v. a. Pärnu linna pol. ülemalt 22. 12. 19 a. nr. 7234. (3761)
- Kollamaa, Karl Karli p., v. a. Pärnu linna pol. ülemalt 2. 12. 19 a. nr. 2246. (3762)
- Bachmann, Voldemar, Pärnu linna pol. ülemalt 27. 8. 20 a. nr. 11827. (3764)
- Kadamas, August Hansu p., v. a. Pärnu linna pol. ülemalt 4. 6. 21 a. nr. 13454. (3765)
- Raap, Johanna Mihkli t., v. a. Pärnu linna pol. ülemalt 13. 12. 19 a. nr. 3600. (3766)
- Nael, Marie Hansu t., v. a. Pärnu linna pol. ülemalt 20. 11. 20 a. nr. 12552. (3767)
- Nappu, Aleksander, v. a. Nõmmeküla vallaval. 16. 12. 19 a. nr. 125. (4552)
- Jairus, Juuli, v. a. Lehtse vallaval. 8. 12. 1921 a. nr. 12581. (4553)
- Reines, Johannes, v. a. Tapa alevival. 12. 11. 23 a. nr. 123. (4554)
- Rajassaar, Meeta, v. a. Ambla vallaval. 24. 1. 19 a. nr. 543. (4555)
- Mjasnikov, Jegor, v. a. Einmanni vallaval. 2. 1. 20 a. nr. 416. (4556)
- Münter, Otto, v. a. Rakvere linna pol. ülemalt 27. 2. 27 a. nr. 4583. (4557)
- Samelev, Johannes, v. a. Albu vallaval. 17. 12. 19 a. nr. 291. (4558)
- Käppa, Julie, v. a. Tartu linna pol. 3. jsk. ülemalt 9. 1. 20 a. nr. 7156. (4559)
- Reh, Margarete, v. a. Haljala vallaval. 1926 a. nr. 451. (4561)
- Kangermann, Helmi, v. a. Lehtse vallaval. 29. 12. 19 a. nr. 143. (4562)
- Rohusaar, Eugenie, v. a. Lehtse vallaval. 27. 4. 24 a. nr. 868. (4563)
- Leibach, Leida, v. a. Massu vallaval. 3. 10. 24 a. nr. 198. (4564)
- Sallan, Hans, v. a. Veinjärve vallaval. 13. 12. 20 a. nr. 866. (4565)
- Tamm, Jüri, v. a. Tapa raudtee pol. ülemalt 7. 7. 19 a. nr. 7541. (4566)
- Viiimne, Anna Anissimi t., v. a. Kärdla vallaval. 28. 10. 20 a. nr. 1083. (4812)
- Mägi, Aino Karli t. nr. 141. (4813)
- Kutusov, Ivan Sergei p., v. a. Mustvee alevival. 31. 7. 25 a. nr. 431. (4815)
- Toim, Liisa Jüri t., v. a. Tall. linna pol. 5. jsk. ülemalt 7. 1. 19 a. nr. 5354. (4816)
- Kutusov, Feodosia Ikkindi t., v. a. Mustvee alevival. 17. 12. 24 a. nr. 303. (4817)
- Sander, Paul Jaani p., v. a. Tall. linna pol. ülemalt 9. 2. 20 a. nr. 4133. (4818)
- Klokmann, Eduard Vidriku p., v. a. Kopli pol. jaosk. ülemalt 7. 11. 26 a. nr. 629. (4820)
- Soosaar, Ralf, v. a. Kopli jsk. ülemalt 28. 2. 27 a. nr. 1364. (4821)
- Gerts, Olga Jaani t., v. a. Tall. linna pol. 1. jsk. ülemalt 13. 12. 19 a. nr. 4923. (4822)
- Ju'nja, Helene Ado t., v. a. Esna vallaval. 2. 3. 20 a. nr. 617. (7669)
- Volmer, Adele-Elviine Jaani t., v. a. Järva maak. pol. 1. jsk. ülemalt 28. 9. 1926 a. nr. 190. (7984)
- Ekman, Harald Hansu p., v. a. Tall. linna pol. 2. jsk. ülemalt 16. 9. 22 a. nr. 1320. (7984)
- Perg, Agnes Maria t., v. a. 13. 9. 22 a. nr. 463. (8140)
- Peedu, Hilda Jaani t., v. a. Porkuni vallaval. 20. 12. 22 a. nr. 1497. (8138)
- Adot, August Andrese p., v. a. Võhmuta vallaval. 31. 3. 25 a. nr. 130. (8278)
- Muukfeldt, Arnold Kaarli p., v. a. Veinjärve vallaval. 30. 1. 22 a. nr. 24. (8293)
- Tomp, Mihkel Vassili p., v. a. Meremäe vallaval. 13. 11. 23 a. nr. 550. (8294)